

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^E JAARGANG

WOENSDAG 20 SEPTEMBER 1933

No. 925

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.
Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-
Voorzitter; C. H. van der Lecuw, Penningmeester; Mr. W.
M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree.
Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak;
Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J.
Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen
Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis;
Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

19 SEPTEMBER 1933.

Het aanbod van geld was deze week weder zeer groot. Callgeld was bijna niet meer te plaatsen en werd voor $\frac{1}{4}$ pCt. afgedaan. De rente voor particulier disconto liep tot $\frac{11}{16}$ pCt. terug, terwijl de prolongatierente weder onveranderlijk 1 pCt. noteerde.

Geheel in aansluiting met deze geldruimte en ondanks hernieuwde opmerkingen in Engelsche financiële bladen, die, evenals bij vorige sterke dalingen van Dollar en Pond, wederom de theorie verkondigen, dat nu de overige goudvaluta's ook wel van het goud zullen moeten afgaan, heeft De Nederlandsche Bank gisteren opnieuw hare tarieven met een half percent verlaagd en daarmee het disconto voor wissels met drie handteekeningen op $2\frac{1}{2}$ pCt. gebracht.

De Minister van Financiën stelt de inschrijving open op schatkistpapier op Vrijdag 22 September a.s. Aangeboden worden drie- en zes-maandspromessen en jaarbiljetten à $3\frac{1}{2}$ pCt. tot een bedrag van ten hoogste f 60 miljoen.

* * *

Blijkens den weekstaat van De Nederlandsche Bank nam de post binnenlandsche wissels met f 231.000 af. In de posten papier op het buitenland en beleeningen kwam nagenoeg geen verandering; de diverse

rekeningen onder de activa daalden met f 505.000.

De goudvoorraad blijkt met f 1.9 miljoen te zijn vermeerdert, terwijl de voorraad zilver met f 1,6 miljoen steeg.

Onder de passiva der Bank kromp de biljettencirculatie met f 9,9 miljoen in. Het tegoed van het Rijk is met f $4\frac{1}{2}$ miljoen gestegen; de saldi in rekening-courant van anderen namen met f 8,1 miljoen toe. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 2,4 miljoen meer dan de vorige week. Het dekkingspercentage is van 81 pCt. gestegen op nagenoeg 82 pCt.

* * *

Het terugloopen der koersen van den Dollar en van het Pond Sterling heeft deze week weder aller aandacht gehad. De steeds maar aanhoudende inflatiegeruchten zijn wel in hoofdzaak de oorzaak van de daling van den koers, die van 1.77 op 1.60% is gekomen: De Ponden zijn van 8.06 tot 7.75 ingezakt. Ook de \$/£ notering is sterk achteruitgelopen: 4.57 ~~4.4~~—4.80. Marken bleven gezocht en stegen van 59.12 tot 59.22, slot 59.18. Fransche Francs veranderden maar weinig: 9.70%. Belga's onveranderd tusschen de 34.57 $\frac{1}{2}$ en 34.60. Zwitserland was wat meer, gezocht 47.92 $\frac{1}{2}$ —48.—. Lires 13.05 en Peseta's 20.72 $\frac{1}{2}$. Het Noorden lager met de Ponden: Kopenhagen 34.60, Oslo 38.90 en Stockholm 39.90. Canadeesche Dollars 1.59.

Termijnponden veranderden weinig; één- en drie-maands deden $\frac{9}{16}$ c. resp. $2\frac{9}{16}$ c. agio. Dollars op toekomstige levering waren uit den aard der zaak meer aangeboden; het disagio was tenslotte $1\frac{1}{8}$ en $2\frac{1}{4}$ c.

Op de goudmarkt ging meer om; baren werden hier voor f 1.647.50 gedaan. Sovereigns 12.15, Eagles ca. 2.50.

LONDEN, 18 SEPTEMBER 1933.

De ruimte op de geldmarkt houdt nog steeds aan. Namiddaggeld à $\frac{1}{4}$ pCt. behoort reeds lang niet meer tot de uitzonderingen, maar wordt regel. Het cijfer der deposito's bij de Bank van Engeland (ruim 150 miljoen Pond) is daarvoor een voldoende verklaring.

Disconto is dientengevolge ook zwak, waarbij nog komt, dat de wissels, die nu gecreëerd worden, in de tweede helft van December vervallen en daarom gretig door de banken worden genomen. Drie-maands bankaccepten noteeren $\frac{3}{8}$ pCt.; worden echter tegen $\frac{5}{16}$ — $\frac{11}{32}$ verhandeld.

Op de deviezenmarkt zijn Dollars zeer zwak (heden 4.82), terwijl Ponden eveneens daaronder lijden. De noteringen voor Francs en Guldens waren hedenmiddag $79\frac{13}{16}$ en 7.76.

FEITEN OVER DEVALUATIEPOLITIEK EN EXPORTMOGELIJKHEDEN.

Duidelijker dan door het mislukken der Londen-sche wereldconferentie kon wel niet gedemonstreerd worden, welke diepgaande meeningsverschillen er bestaan op het terrein der monetaire politiek. Zoolang de U.S.A. de goudbasis van den Dollar vasthield, kende de internationale monetaire politiek twee standpunten, die zij voor discussie vatbaar achtte:

1o. Het laten doorwerken van de algemeene deflatie.

2o. Verruiming van de geldcirculatie met handhaving van de bestaande goudbasis.

Door het loslaten van de goudbasis van den Dollar en de weigering van de U.S.A. den Dollar te stabiliseeren, werd „reflation within gold” buiten discussie gesteld en kwam, als alternatief van het eenvoudig laten doorwerken der algemeene deflatie, devaluatie naar voren.

Bovendien klinken steeds luider de stemmen van hen, die een fundamenteele verandering van het geldstelsel bepleiten. Wij wijzen slechts op de, den lezers van dit tijdschrift ongetwijfeld bekende, stellingen van Prof. W. C. Mees en op het systeem der grondstoffervaluta van Prof. J. Goudriaan; deze laatste, uitgaande van een geheel nieuw principe, vindt ook in het buitenland aanhangers.

Ons tot de devaluatie beperkend, komt de vraag naar voren, welken *zichtbaren* steun de export van de landen, die de devaluatiepolitiek accepteerden, daarvan ondervond. Een vraag, die des te begrijpelijker wordt, omdat het Nederlandsche bedrijfsleven dient te weten of devaluatiepolitiek, wat den export betreft, *aantoonbare* resultaten heeft opgeleverd.

Doel van ons onderzoek is door middel van statistische analyse na te gaan of hiervan gesproken kan worden en zoo ja in welke mate. „Facts and facts only!”

* * *

Het cijfermateriaal, dat hiertoe wordt gebruikt, is ontleend aan de „Monthly Bulletin of Statistics” 1933, Nr. 8, het Augustusnummer van de bekende publicatie van den Volkenbond. Daar vindt men op blz. 302 en volgende, cijfers betrekking hebbend op den export van de voornaamste landen. De cijfers betreffen den goederenexport van de jaren 1922—1932. De uitvoer van goud, zilver e.d. is buiten beschouwing gelaten. Per jaar wordt weergegeven in de landsvaluta (echter niet omgerekend in goudwaarde) de waarde van den gemiddelden maandexport, terwijl bovendien voor de jaren 1932 en 1933 de export in de afzonderlijke maanden vermeld is. Op grond van dit materiaal dient men zich voor ons doel twee vragen te stellen.

1o. Hoe groot is voor verschillende landen de maximum druk geweest, dien de crisis den export deed ondergaan?

Voor het beantwoorden van deze vraag berekenden wij een gemiddelde uit de jaren 1927, 1928 en 1929 en relateerden de cijfers van 1932 daaraan.

Formule is:

$$\frac{\text{Export 1932}}{\text{Export (1927 + 1928 + 1929)}} \cdot 3$$

Na te gaan is nu in hoeverre de gevolgde monetaire politiek in de onderscheiden landen weerspiegeld wordt in de exportcijfers.

2o. Hoe heeft de export zich ontwikkeld in de crisisperiode, waarin herstelfactoren beginnen op te treden?

Nemen wij aan, dat in 1933 hiervan gesproken kan worden, dan is te berekenen voor 1932 en 1933 de gemiddelde maandexport op basis van de eerste zes maanden. Daarna wordt de onderlinge verhouding bepaald.

INHOUD:

Blz.

FEITEN OVER DEVALUATIEPOLITIEK EN EXPORTMOGELIJKHEDEN door <i>Dr. J. G. Stridiron</i>	734
Het internationale tinkartel en zijn outsiders door <i>Dr. H. M. H. A. van der Valk</i>	736
Rondomeen Nederlandsche Industriebank door <i>Mr. Dr. B. K. Spanjaard</i> met Naschrift door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	738
De Miljoenennota	739
AANTEEKENINGEN:	
De economische politiek van de nieuwe regering ..	747
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	748—752
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

Formule is:

$$\frac{\text{Export 1933 (Eerste 6 maanden)}}{\text{Export 1932 (Eerste 6 maanden)}}$$

Na te gaan is weer in hoeverre monetaire invloed in de exportcijfers uitdrukking vindt.

Wanneer men de eerste periode nader analyseert, dan dient men de landen te groepeeren en wel in een groep landen met gedeprecieerde valuta en in een groep „goudlanden”. Tot de eerstgenoemde categorie behoort in de eerste plaats de „Sterling Club”. De Engelsche valuta deprecieert in de tweede helft van 1931; in hetzelfde tijdvak ook de valuta's van verschillende Engelsche koloniën en dominions. Als voorbeeld worden genoemd Britsch-Indië, Australië en Nieuw-Zeeland. Zuid-Afrika vormt hier een uitzondering, depreciatie vindt daar eerst plaats begin 1933. Tot de „Sterling Club” zijn eveneens te rekenen de Scandinavische landen, t.w. Zweden, Noorwegen, Denemarken en Finland, die een overeenkomstige politiek voerden en Portugal, dat ook in monetair opzicht contact met Engeland gezocht heeft.

Naast de „Sterling Club” kent een groep Zuid- en Midden-Amerikaansche staten devaluatiepolitiek. Als kenmerkend kunnen gelden Argentinië, Brazilië en Mexico. Bovendien is de Japansche Yen eind 1931—begin 1932 aanzienlijk gevallen.

Tabel I.

Exportcijfers in duizenden (in lands valuta).

Landen met (in goud) gedeprecieerde valuta	Situatie 1927+1928+1929		Situatie 1932	
	3			
10. Engeland	60.056	100	30.428	50.7
Britsch-Indië	269.907	100	112.736	51.1
Australië	10.221	100	7.841	76.7
Nieuw-Zeeland	4.343	100	2.915	67.1
Zweden	138.988	100	78.950	56.8
Noorwegen	58.017	100	46.744	80.6
Denemarken	127.977	100	90.095	70.4
Finland	527.761	100	385.903	73.1
Portugal	78.478	100	65.982	84.1
20. Argentinië	83.822	100	47.219	56.3
Brazilië	318.747	100	211.394	66.3
Mexico	50.466	100	25.391	50.3
30. Japan	164.494	100	113.484	69.1
Rekenkundig gemiddelde der indexcijfers				
Sub-groep 1		100		66.8
Sub-groep 2		100		57.6
Sub-groep 3		100		69.1
Totaal-groep		100		64.7

Uit tabel I is te constateeren een ernstige teruggang in den export. Een indruk geven daarvan de rekenkundig gemiddelden der indexcijfers. De totale teruggang is pl.m. 35 pCt. De „Sterling Club” en Japan gaan minder terug; de Zuid- en Midden-Amerikaansche staten, met bijna uitsluitend grondstoffexport, meer.

Tabel II.
Exportcijfers in duizenden (in lands valuta).

Goudlanden	Situatie		Situatie 1932	
	1927+1928+1929	3		
10. België	2.480.340	100	1.234.968	49.8
Duitschland	951.487	100	473.090	50.
Frankrijk	4.373.304	100	1.641.103	37.8
Italië	1.261.820	100	567.602	45.-
Nederland	163.203	100	76.511	43.2
N.-O. Indië	129.762	100	45.622	35.2
Polen	217.669	100	90.317	41.5
Roemenië	2.610.835	100	1.387.878	53.1
Tsjecho-Slowakije ..	1.716.499	100	611.366	35.6
Zwitserland	173.948	100	66.751	38.4
20. U. S. A.	415.168	100	131.402	31.6
Zuid-Afrika	3.979	100	1.580	39.8
Rekenkundig gemid- delde der indexcijfers				
Sub-groep 1		100		43.-
Sub-groep 2		100		35.7
Totaal-groep		100		41.7

Hoe gedroegen zich in deze periode de „goudlanden”, die trouw aan den „goudstandaard” hadden gezworen en van „deserteeren” niet weten wilden? Daarop geeft tabel II een antwoord. Hier ziet men eveneens een ernstigen teruggang in den export, maar deze is veel grooter dan in de landen, die devaluatie hebben toegepast. De eerste sub-groep zijn de „getrouwen tot in den dood”. Men zie hierin niet zilver beeldspraak, want de vraag zal beantwoord dienen te worden of de monetaire politiek der „goudlanden” niet leidt tot ineenschrompeling en commerciële afsterfing van den export. De teruggang in sub-groep 1 bedraagt niet minder dan pl.m. 57 pCt. Een aanzienlijk slechter beeld dan de export der landen met gedeprecieerde valuta. Daar bedroeg de teruggang immers „slechts” pl.m. 35 pCt.

Als tweede sub-groep is opgenomen de U.S.A. en Zuid-Afrika, die in deze periode eveneens tot de „goudlanden” zijn te rekenen, en die hun export tot pl.m. 1/3 zien ineenschrompelen. Een feit, dat niet weinig tot hun latere koersverandering heeft bijgedragen. Ook Nederlandsch-Indië gaat in export pl.m. 65 pCt. terug en Nederland met pl.m. 57 pCt. Of de betoonde standvastigheid onzen export ten goede zal komen, zal later blijken.

* * *

Gaan wij nu over tot de analyse van de ontwikkeling van den export in de tweede periode. Gekozen werd het eerste halfjaar van 1933, waarvan aangenomen kan worden, dat herstelfactoren in bescheiden mate werkzaam waren. Gekozen werden dezelfde landen als in tabel I; bovendien werd Zuid-Afrika daarbij gevoegd, daar een „front-verandering” had plaats gevonden. Tabel III geeft een inzicht in de ontwikkeling van den export.

Op grond van deze cijfers kan gezegd worden, dat in de landen der „Sterling Club” de teruggang in den export geheel tot stilstand kwam, ja, dat er reeds een kleine vooruitgang is te constateeren. Bijna alle landen gaan vooruit, een enkele vertoont een praktisch weinig beteekenden teruggang. Japan vertoont een opvallend sterken vooruitgang van pl.m. 55 pCt. Alleen de tweede sub-groep, de grondstoffen exporteerende landen bij uitnemendheid, blijven een teruggang vertoonen.

Hoe geheel anders, men kan zeggen, hoe absoluut tegengesteld is de beweging van den export van de „goudlanden”. Hoe veelzeggend is dit verschijnsel en welk een sterk pleidooi vormt het voor het wijs beleid in de monetaire politiek van die landen, die nog tijdig van richting wisten te veranderen, t.w. de U.S.A. en Zuid-Afrika. Maar laten de nuchtere cijfers spreken.

Duidelijker dan door tabel IV, waaruit blijkt dat, terwijl de landen met gedeprecieerde valuta in 1933

Tabel III.
Exportcijfers in duizenden (in lands valuta).

Landen met (in goud) gedeprecieerde valuta	Situatie		Situatie	
	1932 Jan. t/m Juni	100	1933 (Jan. t/m Juni)	100
10. Engeland	31.160	100	29.207	94.-
5. Britsch-Indië	113.446	100	115.945	102.2
Australië	8.149	100	8.305	102.-
Nieuw Zeeland	3.529	100	3.845	109.-
Zuid-Afrika	1.489	100	1.722	115.7
Zweden	69.795	100	72.349	103.7
Noorwegen	44.410	100	43.675	98.3
Denemarken	87.211	100	91.530	105.-
Finland	318.251	100	324.057	101.8
Portugal	57.775	100	60.888	105.4
20. Argentinië	55.552	100	42.553	76.6
Brazilië	244.772	100	218.580	89.3
Mexico	28.244	100	23.505	83.2
30. Japan	86.986	100	135.161	155.4
Rekenkundig gemid- delde der indexcijfers				
Sub-groep 1		100		103.7
Sub-groep 2		100		83.-
Sub-groep 3		100		155.4
Totaal-groep		100		103.-

Tabel IV.
Exportcijfers in duizenden (in lands valuta).

Goudlanden	Situatie		Situatie	
	1932 (Jan. t/m Juni)	100	1933 (Jan. t/m Juni)	100
België	1.306.585	100	1.171.383	89.7
Duitschland	487.561	100	396.151	81.3
Frankrijk	1.679.855	100	1.495.506	89.-
Italië	578.008	100	519.806	90.-
Nederland	69.613	100	59.216	85.1
Ned.-O. Indië	52.859	100	40.869	77.3
Polen	89.800	100	72.507	80.8
Roemenië	1.250.298	100	1.101.642	88.1
Tsjecho-Slowakije ..	615.382	100	438.141	71.2
Zwitserland	69.383	100	69.563	100.2
Rekenkundig gemid- delde der indexcijfers		100		85.3

ten opzichte van 1932 voor het meerendeel reeds een accres in hun export vertoonen, practisch alle goudlanden nog een flinken achteruitgang opleveren van gemiddeld pl.m. 15 pCt., kan toch wel niet gedemonstreerd worden, hoe beleidvol de regeeringen van U.S.A. en Zuid-Afrika hebben gehandeld. Weggevlucht zijn zij uit de club der „goudlanden” en zij hebben aansluiting gezocht met de „Sterling Club”. Dit zeker tot heil en tot behoud van hun export. Noodzakelijkerwijs leidt dit tot vermindering der werkloosheid en het vormt ongetwijfeld een gezond en krachtig wapen om dezen kanker te bestrijden.

* * *

Drie punten dienen nog onder het oog gezien te worden:

10. De positie van de U.S.A. in het eerste halfjaar van 1933. Deze blijft teruggaand en wel met ongeveer 20 pCt. Dit kan echter aan bovenstaand betoog niet worden tegengeworpen, daar het een bekend feit is, dat de U.S.A. eerst in April 1933 van koers zijn veranderd en de resultaten dezer politiek zich nog niet in den Amerikaanschen export hebben kunnen demonstreeren. Integendeel, het is als erfenis te beschouwen van het tijdvak, dat de U.S.A. nog een „goudland” te noemen was. Wanneer men dit in het oog vat, strekt het niet tot verzwakking, maar tot versterking van het geleverde betoog.

20. Er zou gevraagd kunnen worden of de bovenstaande vergelijkingen wel geheel opgaan. Dit niet, omdat de export in het eene jaar gemeten is in goudvaluta en in het andere jaar in gedeprecieerde valuta. Voor den Engelschen exporteur blijft een Pond een Pond. Alleen in zooverre niet als door de deva-

luatie een stijgende tendens in het binnenlandsche prijsniveau werkzaam zou gemaakt worden. De vraag komt dus hier op neer of de extra-winsten, ontstaan voor de exportbedrijven door devaluatie in ernstige mate, door een dergelijke tendens worden aangetast. Naar onze meening gaan de winsten, die de exportbedrijven voor zichzelf en voor hun land behaalden slechts voor een zeer gering deel verloren door bovengenoemde tendens. Dit kan blijken uit een eenvoudig voorbeeld, dat ieder exporteur voor het eigen bedrijf kan nacalculeeren.

Veronderstellen wij eens, dat de Nederlandsche regering de betoonde „Nibelungen” trouw aan de „goudclub” moede werd en „majesteitsschennis” aan den gouden standaard beging. De veronderstelling is boud, daarvan is de schrijver dezes zich bewust, maar niet onmogelijk, zooals de monetaire geschiedenis van den laatsten tijd ons leert. Stellen wij deze devaluatie op bijv. 30 pCt., wat is daarvan het gevolg?

Bezien wij eerst de prijsstijgingstendens. Volgens een zeer recente berekening van het Centraal Bureau voor de Statistiek („Onderzoek naar den invloed van het arbeidsloon op den kostprijs der producten”) is de waarde der geïmporteerde materialen in Nederland in 1929 te stellen op pl.m. 33 pCt. van de totaalwaarde der Nederlandsche jaarproductie. Voor de volgende depressiejaren zal de waarde van dezen post meer gedaald zijn, dan die van den zeer belangrijken loonpost. Immers de prijsdaling heeft wel in de eerste plaats de waarde der geïmporteerde grondstoffen aangetast. Voor het jaar 1932 e.v. is de genoemde 33 pCt. eenige procenten lager te stellen en wordt door deskundige statistici met pl.m. 28 pCt. benaderd.

Indien de kosten van de geïmporteerde goederen in Guldens door devaluatie stijgen, dan stijgen zij met $\frac{30}{70} = 43$ pCt. Het prijsniveau in Nederland stijgt dan met $0,28 \times 43$ pCt. = 12 pCt.

Voor de bedrijven beteekent dit een zeer kleine kostprijsverhooging door prijsverhooging der grondstoffen en wellicht een op den duur noodzakelijke loonsverhooging. De invloed van genoemde tendens is dus zeker niet te verwaarlozen, maar beteekent slechts het prijsgeven van een fractie der meerdere winst, ontstaan door verruiming der exportmogelijkheid.

Deze meerdere winst bestaat uit 43 pCt. van de totaalremises naar Nederland, die uit den export ontstaan. Deze remises omvatten den totaalkostprijs der zendingen van Nederland naar het buitenland, incl. de dekking van alle kosten in Nederlandsche munt betaald, benevens de winst op den buitenlandischen verkoop. Voor iederen exporteur zal deze winst uit een eenvoudige calculatie kunnen blijken en tevens het feit, dat hiervan slechts zeer weinig door kostprijsverhooging verloren gaat. Daarnaast ontstaan nog z.g. eenmaal optredende winsten door waardestijging, gemeten in de gedeprecieerde landvaluta, van de handelsdebiteuren luidende in buitenlandsche valuta en gelijksoortige posten.

Voor het geheele economische en sociale leven van een land vormt de door devaluatie veroorzaakte prijsstijgingstendens stellig geen offer van enige betekenis, wanneer daarmede en de werkloosheid en de credietsituatie in betere banen worden geleid.

30. De heer Gelderman heeft in zijn rede voor het Verbond van Nederlandsche Werkgevers (N.R.Crt. 15.9.'33, Avondblad) op grond van cijfers de vermindering van den internationalen handel besproken. Hij rangschikt daarin Nederland in 1932 tusschen alle landen der wereld op de zesde plaats en in 1929 op de negende en komt zodoende tot de conclusie, dat Nederland zich zoo slecht nog niet heeft gehouden. De heer Gelderman kan tot deze verwarring-wekkende uitspraak alleen gekomen zijn (zie onze tabel I en II), wanneer hij de oorspronkelijke cijfers een bewerking deed ondergaan, nl. de uitvoercijfers van

de landen der „Sterling Club” op goudbasis heeft doen herleiden. Dit laatste in dit verband volkomen ten onrechte.

Voor een Engelschen exporteur beteekent £1000 in 1929, hetzelfde als £1000 in 1932. Dit zou het alleen niet doen als het Engelsche prijsniveau gestegen is. Welke zeer beperkte nadeelen in dit opzicht verwacht kunnen worden, werd reeds onder punt 2 besproken en de ervaring in Engeland en in andere landen met devaluatiepolitiek, is daarmede volkomen in overeenstemming. Noch het indexcijfer van de groothandelsprijzen, noch dat van de kleinhandelsprijzen is er noemenswaard gestegen. De heer Gelderman noemt Nederland een duurte-eiland, waarvan het geheele bedrijfsleven de lasten ondervindt. Dat zal het zeker blijven, wanneer prominente vertegenwoordigers van dat bedrijfsleven hun nuchteren kijk op de cijfers verliezen.¹⁾

Wanneer Nederland de goudclub verlaat, verlaat het daarmede een klein gezelschap. Weet men, dat het aandeel van de „goudlanden” in den totaalwereldhandel klein is te noemen? Slaat men op het „Statistical Yearbook of the League of Nations” 1932/33, blz. 169, dan blijkt, dat het aandeel van de goudclub in den totalen wereldhandel, zelfs wanneer men den export op basis van gouden Dollars omrekent, hetgeen, zooals boven betoogd is, voor de positie in de landen geen juisten maatstaf vormt, 32,38 pCt. bedraagt en in den export 31,84 pCt.

Duitschland	9.29 %	10.70 %
Frankrijk	7.31 "	6.08 "
Nederland	3.25 "	2.68 "
België	3.24 "	3.23 "
Italië	2.90 "	2.73 "
Zwitserland	1.81 "	1.17 "
Tsjecho-Slowakije	1.65 "	1.70 "
Ned.-Indië	1.47 "	1.82 "
Polen	0.82 "	0.95 "
Roemenië	0.64 "	0.78 "
	<u>32.38 %</u>	<u>31.84 %</u>

Dat het Nederlandsche bedrijfsleven zich bezinne en dat het dit doe op grond van feiten. Dan zal het zeker tot andere conclusies komen dan de voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers en dan zal ook het door dezen voorzitter opgemerkte accres in het aantal voorstanders van devaluatie toenemen.

Dr. J. G. STRIDIRON.

¹⁾ De heer Gelderman had met de door hem gevolgde methode tot nog verrassender conclusies kunnen komen, indien hij de rangorde der landen, wat hun export betreft, vergeleken had onmiddellijk vóór en onmiddellijk ná den val van het Engelsche Pond. Hij zou dan ongetwijfeld tot het resultaat zijn gekomen, dat de val van het Pond Sterling de positie van den Nederlandschen export krachtig heeft versterkt! Quod absurdum!

HET INTERNATIONALE TINKARTEL EN ZIJN OUTSIDERS.

Bij de plannen, op de Economische en Monetaire Wereldconferentie ingediend, om tot een internationale productiebeperking van verschillende goederen te geraken, werd meerdere malen gewezen op de gunstige resultaten, die het Internationale Tinkartel heeft bereikt door de voortbrenging van tin drastisch te beperken. In het eindrapport van de Wereldconferentie wordt medegedeeld, dat het contrôleschema voor tin op een gezonde basis berust, dat het schema in overeenstemming is met de principes, die door deze Conferentie zijn opgesteld, dat het meer dan twee jaren zonder wrijving heeft gefunctioneerd en dat het bij de bereiking van het hoofddoel in hooge mate is geslaagd.

Ook wij hebben reeds bijna een jaar geleden op de gunstige werking van het Tinkartel gewezen¹⁾, vooral indien men de positie van tin vergelijkt met die van andere metalen, zooals koper en lood. Intusschen is de positie van dit metaal nog sterk verbeterd. De

¹⁾ Zie ons artikel „Het Internationale Tinkartel” in Econ.-Stat. Ber. van 30 November 1932.

voorraden zijn tengevolge van de drastische productiebeperking gedaald van 60.500 ton in April 1932 (hoogste stand) tot 40.000 ton in Aug. 1933. De prijzen zijn thans weer gestegen tot een peil, dat voor vele producenten een rendabele productie mogelijk maakt.

In deze hoge prijzen ligt echter ook een gevaar van het Tinkartel, waarop wij eveneens in het genoemde artikel hebben gewezen. De langzamerhand verbeterde prijsituatie op de tinmarkt heeft namelijk het gevaar van de „outsiders” sterk doen toenemen. Toen het Tinkartel tot stand kwam, leverden de vijf aangesloten landen ruim 90 pCt. van de wereldproductie. Zij moesten daarop hun productie verminderen, maar tengevolge van de zeer lage prijzen liep de productie van de voornaamste „outsiders” in 1931 eveneens terug. Toen de prijzen in de tweede helft van 1932 begonnen te stijgen, moesten de kartelleden hun productie, met het oog op de nog steeds groote voorraden, nog verder verminderen, terwijl de „outsiders” de vrije hand hadden en hiervan dan ook goed gebruik hebben gemaakt. Dit blijkt uit het volgende overzicht, dat de productie van de verschillende landen afzonderlijk weergeeft.

	1928	1929	1930	1931	1932	Jan- Juni 1933
Bolivia	41.404	46.338	38.146	30.742	20.583	7.257
Malakka	64.370	69.366	63.974	52.642	28.408	12.051
Nederlandsch-Indië	35.215	35.730	34.903	27.703	15.427	7.919
Nigeria	9.010	10.734	8.692	7.240	4.174	1.958
Siam	7.527	9.939	11.060	12.447	9.261	4.821
Tot. prod. van de bij het kartel aangesl. landen	157.526	172.107	156.775	130.774	77.853	34.006
Cornwall	2.761	3.271	2.488	598	1.192	672
Burma	2.256	2.402	2.749	2.006	2.534	1.089
China ¹⁾	1.898	4.006	4.276	3.772	4.992	3.071
Australië	1.359	1.155	535	810	854	384
Congo	785	970	860	141	683	773
Zuid-Afrika	1.265	1.192	933	409	541	306
Overige landen	2.538	1.883	2.392	3.698	4.114	2.093
Totale productie van de niet aangesl. landen ..	12.862	14.879	14.233	11.434	14.910	8.388
Wereldproductie	170.388	186.986	171.008	142.208	92.763	42.394

Teneinde van de verschuivingen een goed beeld te geven, hebben wij de productie van het Kartel en die van de „outsiders” afzonderlijk opgenomen. Terwijl de productie van het Kartel, vergeleken met 1930, met meer dan de helft is afgenomen, is die van de outsiders toegenomen en wel zeer sterk in de eerste helft van dit jaar. Zoo is bijv. de productie van den Congo over de eerste zes maanden van dit jaar reeds groter dan over het geheele jaar 1932. En bij de overige outsiders is over 1932 en de eerste helft van 1933 eenzelfde tendens op te merken.

Uit de tabel blijkt, dat door de productievermindering der aangesloten landen het percentage van de outsiders, dat in 1928 slechts 7.6 pCt. bedroeg, in het eerste halfjaar van 1933 reeds 19.8 pCt. beliep; in absolute cijfers steeg de totale productie van de outsiders slechts van 12.862 ton in 1928 tot 14.910 ton in 1932, terwijl in de eerste zes maanden van dit jaar 8.380 ton werd geproduceerd. Wanneer het verbruik, zooals in de laatste maanden het geval is, blijft stijgen, dan zal de productie van de aangesloten landen spoedig verhoogd kunnen worden; het is te betwijfelen of de productievermeerdering van de outsiders dan eenzelfde toename zal vertoonen. Immers, wat is het geval. Het productie-apparaat van de kartelleden ligt als het ware gereed; verschillende landen werken slechts op 25 pCt. van hun capaciteit. Willen de outsiders daarentegen hun productie sterk opvoeren, dan zullen zij in enkele gevallen hun productie-apparaat moeten uitbreiden. Indien dit op eenigszins groote schaal het geval zou zijn, dan zou hierdoor het voortbestaan van het Kartel zonder twijfel in gevaar worden gebracht.

Wat dit zou beteekenen, is niet precies te zeggen, maar het staat vast, dat, na het uiteenvallen van het Kartel, het aanbod van tin zeer spoedig zou vermeer-

deren, hetgeen bij een gelijkblijvende of dalende consumptie tot sterke prijsdalingen aanleiding zou geven. Het Kartel heeft er daarom op de Wereldconferentie terecht op gewezen, dat ook de outsiders groot belang hebben bij voortzetting van de overeenkomst.

De bestaande overeenkomst loopt tot Augustus 1934. In de eventueel nieuwe overeenkomst, waarvoor de kartelleden naar het schijnt veel voelen, zal echter een bepaling worden opgenomen, dat, indien de productie van de outsiders 25 pCt. of meer van de wereldproductie gaat bedragen, de leden vrij zijn uit het Kartel te treden.

Deze bepaling kan ongetwijfeld van groot belang worden. Zij is een openlijk dreigement tegen de outsiders. Willen de outsiders deze waarschuwing ter harte nemen, dan zullen zij zich òf op bepaalde in onderling overleg met het Internationale Tinkartel vast te stellen voorwaarden moeten aansluiten, òf onderlinge afspraken moeten maken om te zorgen, dat in geen geval die 25 pCt. worden overschreden. Intusschen bleek op de Wereldconferentie, dat verschillende outside-landen in principe veel voor aansluiting voelen. Het Tinkartel heeft zich schriftelijk in verbinding gesteld met alle outside-landen.

Dat alle outsiders zich bij het Kartel zouden aansluiten, achten wij niet zeer waarschijnlijk. De autarische neigingen in de wereld zullen zonder twijfel die landen afzijdig doen staan tegenover een Kartel-overeenkomst, waar het verbruik van tin nog grooter is dan de productie (bijv. in Australië). Met een beroep op het feit van een ongunstige handelsbalans en dergelijke argumenten zullen zulke landen hun binnenlandsche productie bij het verbruik trachten aan te passen. Verder vormt de productie van China een hoogst onzekere factor.

Mochten de „outsiders” het onderling eens kunnen worden, teneinde het gevaar van een ontbinding van het Kartel af te wenden, dan hebben zij in elk geval op het Kartel een belangrijke zege behaald. Immers, dan is hun aandeel in de wereldproductie, dat van 1928 tot 1931 ongeveer 8 pCt. bedroeg, tot bijna 25 pCt. gestegen! Indien dit gepaard is gegaan met een uitbreiding van het productie-apparaat, dan is hierdoor tevens de potentiële productie, die op ruim 200.000 ton wordt geschat, weder toegenomen. Het Kartel heeft dan wel een belangrijk offer moeten brengen om tot een betere marktpositie te komen.

In dit verband rijst de vraag, of de prijspolitiek van het Kartel wel in alle opzichten juist is geweest. Zooals bekend, heeft het Kartel direct na zijn totstandkoming een tinpool opgericht (12 Aug. 1931), die ruim 20.000 ton bezit. Deze pool zou eerst mogen verkoopen, indien de prijs een maand lang £150 (goudponden) had bedragen. Na de depreciatie van het Pond is deze limiet verhoogd tot £165, hetgeen met ongeveer 110 goudponden correspondeerde, dus een veel lageren prijs dan oorspronkelijk was vastgesteld. Bij het in werking treden van het Byrneplan (1 Juli 1932) is bepaald, dat eerst zou worden verkocht, indien de productie tot op 40 pCt. was verhoogd (thans 33½ pCt.). Hoewel het moeilijk te beoordeelen is, waarom men tot deze politiek is overgegaan — de mededeelingen over de tinpool zijn zeer schaarsch — heeft het van de markt wegnemen van deze hoeveelheid ongetwijfeld de prijsstijging bevorderd en daarmee de toenemende productie van de outsiders in de hand gewerkt. Volgens een mededeeling van den voorzitter van de London Tin Corporation op 19 Mei jl. ¹⁾ zou de Pool begin Juli een aanvang maken met het verkoopen van tin, zonder dat hierdoor verstoringen op de markt zouden optreden. Dit wekt den indruk, dat het Kartel de prijzen zoo veel mogelijk wil handhaven, waardoor ook de productie van de outsiders wordt gestimuleerd.

Indien de „outsiders” het niet onder elkaar eens kunnen worden — hetgeen wel het meest waarschijn-

¹⁾ Zie „The Economist” van 27 Mei, blz. 1157.

lijke is met het oog op de vele tegengestelde belangen — dan is het nog mogelijk, dat zij de productie elk voor zich zelf op een bepaald en wisselend niveau houden en zoodoende gezamenlijk toch nog beneden het door de kartelleden van tijd tot tijd vast te stellen percentage van de wereldproductie blijven.

Houden de outsiders met het Kartel in het geheel geen rekening, dan kan men op de tinmarkt, die thans zoo mooi op weg is naar gunstiger verhoudingen, een hevigen strijd verwachten. Immers, het is dan zeer waarschijnlijk, dat, om maar een voorbeeld te nemen, Nederlandsch-Indië direct zal overgaan tot een uitbreiding van de productie, ook al zouden de tinprijzen nog aanzienlijk dalen. Daarom zou het voor de outsiders zeker van belang zijn om niet het onderste uit de kan te willen hebben, daar dan de gevolgen ook minder aangenaam zouden kunnen zijn.

V. D. V.

RONDOM EEN NEDERLANDSCHE INDUSTRIEBANK.

Mr. Dr. B. K. Spanjaard schrijft ons:

De beschouwingen, welke Prof. G. M. Verrijn Stuart naar aanleiding van mijn in deze kolommen verschenen artikelen over een industriebank in Nederland aan dit onderwerp opnieuw heeft gewijd (E.-S. B. van 14 Juni 1933), lokken vanzelfsprekend mijnerzijds een wederwoord uit. Het lijkt mij het beste, zijn betoog hierbij op den voet te volgen.

1. De monopolistische positie der industriebank.

Prof. Verrijn Stuart betoogt, dat deze constructie onlogisch is, omdat bij de korte credieten en het emissiebedrijf concurrentie blijft bestaan en z.i. juist hier de gevaren schuilen. Ik vermag het on-logische niet in te zien. Onlogisch is zulk een constructie reeds hierom niet, omdat het een onontgonnen terrein betreft waar, althans in Nederland, nagenoeg geen precedenten bestaan. Bovendien is bij het gemengd bankbedrijf een voldoende risicoverdeeling aanwezig, welke het door Prof. Verrijn Stuart zoo hoog aangeslagen concurrentiegevaar tot normale proporties reduceert. Historie en ontwikkeling van het (gemengd) bankwezen in Nederland brengen trouwens allermint aan het licht, dat concurrentie op dit terrein zoo bijzonder gevaarlijk moet worden genoemd. Ware dit wel het geval — hetgeen ik ontken — dan zou een nog verder gaande bankconcentratie de eenig mogelijke remedie zijn. En van hier naar een gesocialiseerd bankwezen — bête noire zoowel van Prof. Verrijn Stuart als van mij — is slechts één pas. Ik meen, dat het concurrentiegevaar bij een industriebank groter is, omdat het probleem eener behoorlijke risicoverdeeling nijpender, en het bankbedrijf eener industriebank qualitate qua veel eenzijdiger is.

Dat het monopolie der industriebank van anderen aard is dan dat onzer centrale bankinstelling, geef ik Prof. Verrijn Stuart gaarne toe; het tegendeel heb ik trouwens ook niet beweerd. Dat een monopolistische industriebank concurrentie volledig zal uitschakelen, mag met hem worden betwijfeld; dat concurrentie tot een minimum zal worden teruggebracht, staat vast, omdat deze van de zijde der grootbanken niet zal uitgaan. En wie in dezen tijd op minder safen grondslag „concurrerende” tarieven aandurft, doet geen bankzaken meer, doch speelt... met zijn leven. Ik blijf dus nog steeds van meening, dat aan de monopoliegedachte dient te worden vastgehouden.

2. Ook hebben de bezwaren, welke Prof. Verrijn Stuart tegen staats hulp aanvoert, mij van de onjuistheid van mijn betoog niet kunnen overtuigen. Aangezien ook Prof. Verrijn Stuart bij een bespreking der door hem voorgestane „reflationistische” credietpolitiek (E.-S. B. van 8 Februari 1933) overheidsgarantie onder bepaalde omstandigheden aanvaardbaar acht, is hier m.i. van een principiële tegenstelling geen sprake. De wijze, waarop staatsgarantie zou kun-

nen optreden (volgens Prof. Verrijn Stuart direct via credietverleening, volgens mij indirect via industriebank) is van secundair belang, te meer, waar zoowel Prof. Verrijn Stuart als ondergeteekende overheidsgarantie als een additioneel middel beschouwen.

3. Ofschoon ik in beginsel een reflationistische credietpolitiek niet afkeur, dient n.m.m. niet uit het oog worden verloren dat, gelijk zoo dikwijls, naast mogelijkheden ook moeilijkheden bestaan:

a. De beantwoording der vraag, aard, plaats en hoegrootheid van deflatieverliezen te bepalen, omdat alle crisisverliezen nog geen deflatieverliezen zijn en men wel een theoretische, maar daarom nog geen feitelijke (boekhoudkundige) afgrenzing kan maken.

b. De te verwachten prijsstijging. Het is mogelijk, maar geenszins vaststaand, dat tengevolge eener reflationistische credietpolitiek prijsstijging zal optreden. Deze zal alleen dan optreden wanneer, quantiteits-theoretisch gesproken, het product ter geldzijde sneller toeneemt dan het product ter goederzijde, hetgeen, in het licht der huidige voortbrengingstechniek gezien, allermint van tevoren zeker is. Bovendien mag niet worden vergeten, dat koopkrachts- en productieprikkeling op zichzelf niet voldoende zijn; van even groot belang is, dat het gestoord distributiemechanisme weer op gang komt (continue afzet, voorraadvermindering bij den tusschenhandel). Een zuiver monetaire crisisbestrijding helpt ons nog niet van de a-monetaire ziektekiemen af!

c. Het crisisfinancieringsinstituut. Inderdaad, een industriebank, welke onder omstandigheden als de thans heersche haar werk begint, is goeddeels een crisisfinancieringsinstituut. Zij zal het echter niet blijven. Onafhankelijk van elke depressie zullen sommige ondernemingen „Erziehungskredite” behoeven. Onafhankelijk van elke depressie zullen er nieuwe productiemogelijkheden zijn, waarbij steun van een industriebank wenschelijk is. En ook een crisisfinancieringsinstituut heeft efficiënte waarborgen van noode, opdat het geen stropfen-financieringsinstituut worde.

Het probleem der „lange” industriefinanciering is, gelijk in een naschrift bij het artikel van Mr. Weststrate in E.-S. B. 917 terecht wordt opgemerkt, een rentabiliteitsprobleem, waarvan de oplosbaarheid afhankelijk is van de levensvatbaarheid der door de industriebank gefinancierde ondernemingen. Dat ik hierover blijkbaar optimistischer gestemd ben dan het redactioneel naschrift — mits met inachtneming van de werkwijze, door mij in E.-S. B. 906 uiteengezet — is duidelijk, en van de onhoudbaarheid van dit optimisme heeft deze redactionele notitie mij geenszins overtuigd.

Dat de credietzekerheid in het geval der Grondkapitaalbank heel wat groter is dan bij de industriebank, valt m.i. uit het betoog van Mr. Weststrate niet op te maken. Persoonlijke zekerheden zijn ook bij een industriebank mogelijk, en slechts casuïstisch kan worden nagegaan, welke zekerheden het meest gewenscht zijn; dit vraagstuk heb ik in E.-S. B. 906 reeds besproken.

Beknoptheidshalve blijve onbesproken de vraag, of inderdaad de landbouwindustrie minder conjunctuurgevoelig is dan de industrie van half- en eindfabrikaten. In zijn algemeenheid is dit m.i. stellig niet het geval.

Wie vertrouwen heeft in de industriële toekomst van ons land — zelfs in een tijd, waarin de chaotische politieke, economische en financiële verhoudingen nog menige explosie zullen moeten ondergaan, wil men weer tot geregelde toestanden komen — weet, dat het liquiditeits- en rentabiliteitsprobleem bij voorzichtig en doelbewust handelen niet onoplosbaar is. Hij weet ook dat, tenzij wij tot materiele barbarij en verval onzer bevolking verzinken, een „dynamisch industrialisme” levensvoorwaarde is ge-

worden, en dat voor de verdere industriële opbouw van ons land een industriebank een machtig en onontbeerlijk agens mag worden genoemd.

N a s c h r i f t. Na onze beschouwingen in Econ.-Stat. Ber. van 14 Juni jl. kunnen wij volstaan met enkele korte opmerkingen naar aanleiding van bovenstaand betoog van Dr. Spanjaard.

Vooreerst de kwestie van het aan eene eventueel te stichten industriebank toe te kennen monopolie. Zulk een monopolie heeft slechts dan zin, wanneer men concurrentie-excessen vrees en wanneer men kans ziet om het monopolie effectief te waarborgen. Noch het een noch het ander is hier het geval. Excessen op het gebied van het bankbedrijf zijn hier te lande evenals elders vrijwel in elke hausse voorgekomen. Om ons tot den na-oorlogstijd te bepalen, wijzen wij op de bekende bankmoelijkheden in de depressie van 1921 en volgende jaren, moeilijkheden, die waarlijk niet gering zijn geweest. Thans is de toestand gunstiger, dan in de vorige depressie, doch ook tijdens de laatste conjunctuurgolf is een zekere overmaat van credietverleening, ditmaal aan het buitenland, niet te miskennen geweest. De excessen op het gebied van het bankbedrijf lagen wel degelijk op het gebied van de korte credietverleening en de emissies; vooral de eerste na-oorlogsdepressie is in dit opzicht leerzaam geweest, hetgeen Dr. S., naar het ons voorkomt, geheel uit het oog verliest. Strengere controle op de bovengenoemde onderdelen van het bankbedrijf is dan ook de overweging waard. Zulk een controle kan, maar behoeft niet gepaard te gaan met verdere bankconcentratie; wanneer de macht der centrale bank tijdig en op de juiste wijze wordt vergroot en wanneer aan deze laatste een effectief controlerecht wordt toegekend op de andere bankinstellingen, zoo vermogen wij niet in te zien, waarom langs dezen weg naar socialisatie van het bankwezen gestevend zou worden. Integendeel, wij vreezen, dat juist het ongeregeld laten van bepaalde onderdelen van het bedrijfsleven, die regeling behoeven, op den duur den aandrang tot socialisatie zal versterken en mogelijk zelfs onweerstaanbaar zal maken.

Anders ligt de zaak bij de lange industriële credietverleening. Dat is — Dr. S. merkt het zelf op — een terrein, dat op ontginning door de banken wacht. Concurrentie-excessen zijn daarbij voorshands zeker niet te vreezen, eerder gebrek aan activiteit. Een monopolie heeft daarom geen zin.

Dr. S. geeft toe, dat een monopolie in dit geval niet geheel effectief zou kunnen zijn. Toegegeven zij onzerzijds, dat de concurrentie er wel door beperkt zou worden. Wanneer echter een industriële onderneming buiten de banken om lang kapitaal zou willen verkrijgen, zooals thans vele malen geschiedt, zoo zal dat ook na een stichting van een monopolistische industriebank mogelijk blijven. Van een beheersching der lange industriële credietverleening door deze laatste zal dus geen sprake zijn.

Punt 2 in het betoog van Dr. S. komt ons, na de beiderzijdsche beschouwingen, voldoende belicht voor, zoodat wij geen aanleiding kunnen vinden om thans aan ons artikel van 14 Juni nog iets toe te voegen.

Onder punt 3 wijst Dr. S. op de moeilijkheden, die aan een politiek van deflatie verbonden zouden zijn. Voor een deel kunnen wij de door den schr. gebezigde argumenten onzerzijds onderschrijven. Dat het veelal lastig uit te maken valt, of een onderneming alleen van de deflatie te lijden heeft, dan wel of eventuele moeilijkheden aan andere oorzaken te wijten zijn, kunnen wij gereedelijk toegeven. Er zijn nu eenmaal voor de verleening van „reflatiecredieten” aan reeds bestaande ondernemingen geen „hard and fast rules” te stellen, waaraan men zich eens en vooral zou kunnen houden; elk geval moet op zichzelf beoordeeld worden en dan nog zullen er wel een aantal vergissingen worden begaan. Dat deflatiepolitiek geen offers zou eischen, ware een waandenkbeeld. De vraag is echter slechts,

of bij een met inzicht geleide deflatiepolitiek deze offers grooter zouden zijn, dan de ontzaggelijke schade, die thans door het deflatieproces wordt aangericht; het antwoord op deze vraag komt ons weinig twijfelachtig voor en luidt zeer zeker ontkennend.

Dat de huidige depressie niet uitsluitend langs monetair weg kan worden genezen, is volkomen juist; wij gevoelen echter deze opmerking niet als objectie, aangezien wij zelf bij herhaling hetzelfde hebben betoogd. Zoo hebben wij gewezen op de noodzaak van inkrimping van de productie van een aantal goederen met onelastische vraag, op het opruimen van handelsbelemmeringen en op andere, niet-monetaire maatregelen tot herstel van het economisch leven.

Tenslotte kunnen wij al weder gereedelijk toegeven, dat ook na afloop van de huidige depressie nog dikwijls „Erziehungskredite” noodig zullen zijn. De vraag is echter, of daarvoor een monopolistische industriebank zou moeten worden gesticht. Het een erkennen is nog niet het ander toegeven, en wij blijven bij onze meening, dat de voorstellen, in dezen door Dr. van der Valk gedaan en neerkomende op de stichting van participatiemaatschappijen door elke grootbank afzonderlijk, meer kans op succes bieden dan het plan van Dr. S.

De vraag van de zekerheid der aan de industrie te verlenen credieten kunnen wij, als zijnde in dit verband niet van principiële betekenis, buiten beschouwing laten.

Het blijkt derhalve, dat wij een heel eind, maar toch lang niet ten volle met Dr. S. kunnen meegaan. Met den schr. sympathiseeren wij, waar hij een dynamisch industrialisme voor ons land onontbeerlijk acht, doch wij meenen, dat dit proces in betere banen kan worden geleid door een uitbouw van het bestaande bankwezen naar Belgisch voorbeeld, dan door het stichten van een monopolistisch instituut met staatssteun.

G. M. V. S.

DE MILLIOENENNOTA.

De bij de Tweede Kamer ingediende „Nota, betreffende den toestand van 's Rijks financiën”, behelst de volgende beschouwingen over den financiële toestand van het land.

D I E N S T J A A R 1930.

De definitieve cijfers van het dienstjaar 1930, zooals deze zijn opgenomen in de ingeolge artikel 86, 2de lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, No. 259) samengestelde en door de Algemeene Rekenkamer goedgekeurde algemeene rekening, zijn als volgt:

	Titel A	Titel B	Totaal
Ontvangst. f	636.330.079,92	f 68.669.325,58	f 704.999.405,50 ^s
Uitgaven.	608.387.093,50 ^s	112.225.642,12 ^s	720.612.735,63
Tekort.	—	f 43.556.316,54	f 15.613.330,12 ^s
Overschot f	27.942.986,41 ^s	—	—

D I E N S T J A A R 1931.

De cijfers, opgenomen in de ingeolge art. 86, 2de lid, der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, No. 259) samengestelde en door de Algemeene Rekenkamer goedgekeurde algemeene rekening van het dienstjaar 1931 zijn als volgt:

Titel A. Gewone dienst.	
Uitgaven	f 603.157.159,02 ^s
Middelen	„ 557.557.492,02 ^s
Nadeelig saldo	f 45.599.667,—
Titel B. Kapitaaldienst.	
Uitgaven	f 235.692.523,44
Middelen	„ 144.496.986,71 ^s
Nadeelig saldo	f 91.195.536,72 ^s

Het tekort op den *gewonen* dienst werd in de vorige Nota gesteld op f 49.581.649,90. Thans blijkt een tekort aanwezig van f 45.599.667,—. Dit gunstig verschil is toe te schrijven aan eene wijziging zoowel in de cijfers der uitgaven, als in die der ontvangsten. Ten vorigen jare werd voor de uitgaven van den *gewonen* dienst een voorloopig totaalcijfer genoemd van f 606.469.642,60. Dit totaal is thans nader vastgesteld op f 603.157.159,02⁵, gevende eene vermindering van f 3.312.483,57⁵, voornamelijk toe te schrijven aan lagere totalen voor de hoofdstukken Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Defensie, Waterstaat en Arbeid, Handel en Nijverheid.

De opbrengst der gewone middelen vertoont, in vergelijking met het bedrag, ten vorigen jare als voorloopige uitkomst vermeld, eene stijging van f 669.499,32⁵. De gewone middelen werden ten vorigen jare opgenomen met een totaalcijfer van f 556.887.992,70, tegen thans f 557.557.492,02⁵. Als voornaamste oorzaken kunnen genoemd worden: de hoogere opbrengst van de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting, en voorts hetgeen meer werd ontvangen wegens het nijverheidsonderwijs en wegens rente en aflossing ingevolge de Woningwet.

DIENSTJAAR 1932.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomst op:

Titel A. Gewone dienst.

Uitgaven	f 593.141.693,70
Middelen	„ 515.836.981,71
Nadeelig saldo	f 77.304.711,99

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	f 486.053.991,92
Middelen	„ 658.622.385,70
Voordeelig saldo	f 172.568.393,78

¹⁾ Waaronder wegens opbrengst van leeningen f 505.864.650,31.

Becijferd tekort op den gewonen dienst 1932
ruim f 77 millioen.

Het voor het jaar 1932 op den *gewonen* dienst becijferd nadeelig saldo bedraagt, blijkens vorenstaand overzicht, f 77.304.711,99.

Blijkens de aanvankelijk toegestane begrotingen werd aan gewone uitgaven geraamd f 588.072.941 en aan gewone middelen f 544.268.092. Aanvankelijk werd dus een nadeelig saldo verwacht van f 43.804.849. Onder de uitgaven van Hoofdstuk V is een post opgenomen (art. 145ter) ad f 960.000, welke naar den Crisisdienst moet worden overgebracht, waarmede het nadeelig saldo moet worden verminderd tot f 42.844.849.

Dit nadeelig saldo is te verhoogen met f 20 millioen, waarmede de raming der middelen moest worden verminderd. (Zie § 5 der Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal omtrent Hoofdstuk I der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1932). Hierdoor steeg het geraamde tekort tot rond f 63 millioen.

Dekkingsmaatregelen.

Ter dekking daarvan zijn de volgende maatregelen getroffen: Geraamde opbrengst.

1. Tijdelijke korting op de bezoldiging van de burgerlijke en militaire Rijksambtenaren (Koninklijk besluit van 29 December 1931, *Staatsblad* 556) rond f 7 millioen
2. Tijdelijke heffing van een bijzonder invoerrecht op benzine (Wet van 19 December 1931, *Staatsblad* 527) „ „ 15,5 „
3. Verhooging van het tarief van invoerrechten (Wet van 19 December 1931, *Staatsblad* 530) „ „ 11 „
4. Tijdelijke korting op de uitkeeringen aan provinciën en gemeenten (Wet van 18 Maart 1932, (*Staatsblad* 104) „ „ 2 „

f 35,5 millioen

terwijl aan de middelen van den *gewonen* dienst der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1932 uit het reservefonds, ingesteld bij de wet van 19 December 1931 (*Staatsblad* 529), toegevoegd is een bedrag van „ 18 millioen

Tezamen.... f 53,5 millioen

Van het geraamde tekort resteerde daarna nog een som van pl.m. 10 millioen, te dekken door in den loop van het dienstjaar nader aan te brengen besparingen.

Inderdaad is deze nadere uitgavenbesparing meer dan bereikt. Daartegenover stond echter, dat wegens de noodzakelijkheid een tweede renteloos voorschot te verleenen aan de Carnegie stichting; voorts wegens een aanzienlijke stijging der uitgaven door consolidatie van vlottende schuld; vervolgens wegens een grooter spoorwegtekort dan verwacht werd en eindelijk wegens een hooger nadeelig saldo van het Gemeentefonds de uitgaven met een zeer belangrijk bedrag moesten worden overschreden.

Aan den anderen kant is de opbrengst der middelen, ondanks de versterking, die deze ondervond met behulp van de benzinebelasting en de verhooging van het tarief voor invoerrechten, aanzienlijk bij de reeds zoozeer verlaagde raming ten achter gebleven. Dit alles tezamen heeft geleid tot een veel ongunstiger uitkomst van het dienstjaar 1932 dan was verwacht.

Onderstaande staat geeft een overzicht van de thans in de begroting vermelde cijfers:

1932 Titel A. Aanvankelijk Voorloopig	Verschil en oorzaak
Gewone dienst toegestaan resultaat	
Uitgaven ... f 588.072.941	f 593.141.693 f 5.068.752 meer uitgegeven dan oorspronkelijk toegestaan
Ontvangsten „ 544.268.092	„ 515.836.981 „ 28.431.110 lagere opbrengst dan de raming
Nadeel.saldo f 43.804.849	f 77.304.711 f 33.499.862 <i>ongunstiger uitkomst dan aanvank. verw.</i>

Overzicht van de uitgaven en ontvangsten.

Gelijk gebruikelijk is, moge thans wederom volgen een, gedeeltelijk samengevat, overzicht van de laatste 20 jaren, met splitsing van uitgaven en ontvangsten in gewone en buitengewone (vanaf het dienstjaar 1929 in Titel A (Gewone dienst) en Titel B (Kapitaaldienst)). Uit den aard der zaak is de afloop van de diensten 1914 tot en met 1924 in dit overzicht opgenomen met de cijfers, gelijk die zijn na uitschakeling van de crisis-ontvangsten en uitgaven.

Dienst-jaren.	Voor- of na-deelige saldi van den <i>gewonen</i> dienst	Voor- of na-deelige saldi v. d. <i>buitengewone</i> dienst	Voor- of na-deelige saldi van den <i>geheelen</i> dienst
1913 t.m.	Gld.	Gld.	Gld.
1922—	4.273.617,34	— 899.360.622,71 ⁵	— 903.634.240,05 ⁵
1923—	14.182.083,93	— 78.186.161,21	— 92.368.245,14
1924+	2.674.020,25 ⁵	— 59.285.120,90	— 56.611.100,64 ⁵
1925+	44.280.128,08 ⁵	— 31.455.234,58	+ 12.824.893,50 ⁵
1926+	66.374.409,62	— 26.064.646,68	+ 40.309.762,94
1927+	75.259.938,22 ⁵	— 10.336.656,24 ⁵	+ 64.923.281,98
1928+	57.196.298,36	— 178.092.766,76	— 120.896.468,40
	Titel A	Titel B	
	Gewone dienst	Kapitaaldienst	
1929+	58.207.904,82 ¹⁾	— 116.773.136,57	— 58.565.231,75
1930+	27.942.986,41 ⁵¹⁾	— 43.556.316,54	— 15.613.330,12 ⁵
1931—	45.599.667,—	— 91.195.536,72 ⁵	— 136.795.203,72 ⁵
1932—	59.304.711,99	+ 172.568.393,78	+ 113.263.681,79

¹⁾ Bestemd voor het Reservefonds, ingesteld bij de wet van 19 December 1931 (*Staatsblad* No. 529).

In de saldi van den buitengewonen dienst en van den geheelen dienst van de jaren 1928 en 1929 zijn, in tegenstelling met vorige opgaven, wat den dienst 1928 betreft, onder de uitgaven medegerekend de gelden, besteed tot aflossing met gedeeltelijke conversie van een tweetal 6 pCt. leeningen en onder de ontvangsten de N.U.M.-uitkeering, welke tot die aflossing gedeeltelijk in staat stelde en wat den dienst 1929 betreft onder de uitgaven medegerekend de gelden, besteed tot aflossing met gedeeltelijke conversies van een 6 pCt. leening ad 40 millioen dollar en onder de middelen de gelden, verkregen uit een leening, welke tot die aflossing gedeeltelijk in staat stelde.

DIENSTJAAR 1933.

Wat het loopende dienstjaar 1933 betreft, zij aangegeekend, dat de begroting, zooals zij oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld, het volgende beeld vertoont: *Titel A. Gewone dienst.*

Uitgaven.

Totalen der titels A van de hoofdstukken der begroting van uitgaven .. f 572.643.737

Middelen.

Totaal van den ramingstaat (titel A) „ 518.223.483

Nadeelig saldo.... f 54.420.254

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven.
 Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven .. f 69.375.230
Middelen.
 Totaal van den ramingstaat (titel B) .. „ 22.603.093
 Nadeelig saldo f 46.772.137

Geraamd nadeelig saldo over 1933 ruim f 38 miljoen.

In tegenstelling met hetgeen voor het dienstjaar 1932 was geschied, is voor het jaar 1933 bij de raming der middelen reeds rekening gehouden met de opbrengst der door de Regeering bij de indiening der begrooting aangekondigde nieuwe of versterkte heffingen. Dientengevolge was in het gemelde cijfer van f 518.223.483 reeds begrepen een bedrag van f 26 miljoen wegens heffing van opcenten op alle invoerrechten en den accijns op bier en een bedrag van f 10 miljoen voor de weeldeverteringsbelasting. Doordat, in verband met gedurende de behandeling in de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het desbetreffend ontwerp aangebrachte wijzigingen, eerstgemelde opcentenheffing niet voor het volle bedrag werd verwezenlijkt en de weeldeverteringsbelasting tot dusver niet tot stand is gekomen, moet het cijfer van f 518.223.483 met f 13.200.000 worden verminderd.

Ter dekking van een deel van het geraamd nadeelig saldo van f 54.420.254 had de ambtsvoorganger van den ondergeteekende aangekondigd een salarisverlaging van f 14,5 miljoen en eene tegoedschrijving uit het Reservefonds van f 18 miljoen. Deze beide maatregelen zouden het tekort moeten doen dalen tot f 54.420.254 — (f 14.500.000 + f 18.000.000) = f 21.920.254. Aangezien de salariskorting ten slotte tot f 11,5 miljoen werd beperkt, moet laatstgemeld saldo met 3 miljoen worden verhoogd, hetgeen, gevoegd bij de hierboven vermelde mindere versterking der middelen ad f 13.200.000, levert een totale vermeerdering van het nadeelig saldo met f 16.200.000. Op grond van de begrotingscijfers, zooals zij in verband met het bovenstaande moeten worden gewijzigd, bedraagt dus het geraamd nadeelig saldo over het dienstjaar 1933 f 21.920.254 + f 16.200.000 = f 38.120.254.

Opheffing van het Reservefonds.

Omtrent de evengenoemde tegoedschrijving uit het Reservefonds van f 18 miljoen kan nog het volgende worden medegedeeld.

Het Reservefonds is gevormd uit:
 batig saldo gewonen dienst 1929 .. f 58.207.904,82
 batig saldo gewonen dienst 1930 .. „ 27.942.986,41⁵
 in het Fonds was beschikbaar f 86.150.891,23⁵

Na aftrek van het geraamd nadeelig saldo van den dienst 1931 was de verwachting, dat in dit Fonds een batig saldo zou beschikbaar blijven van rond f 54 miljoen, welk saldo in staat zou stellen daaruit een bedrag van f 18 miljoen ten goede te doen komen aan elk der diensten 1932, 1933 en 1934.

Deze verwachting is echter niet verwezenlijkt.

Het nadeelig saldo van het jaar 1931 heeft in werkelijkheid bedragen f 45.599.667, zoodat na afboeking van dit saldo nog slechts f 40.551.224,23⁵ in het Reservefonds beschikbaar blijft. Na aftrek van het bedrag van f 36 miljoen, dat ten goede moet worden geschreven aan de diensten 1932 en 1933, is dus in het Reservefonds nog een bedrag over van f 4.551.224,23⁵. Aangezien de tekorten, die op de genoemde diensten overblijven, na aftrek van het gemelde f 36 miljoen, belangrijk grooter zijn dan het saldo in het Reservefonds zou het geen zin hebben dit saldo aan den dienst 1934 ten goede te schrijven. De ondergeteekende geeft er integendeel de voorkeur aan, gelijk bij het daartoe strekkend wetsontwerp nader wordt toegelicht, het Reservefonds op te heffen en tot een andere wijze van afboeking der saldi over te gaan.

Overzicht van de hoofdstukken van den gewonen dienst (1934 en 1933) met vermelding van de vermeerdering of vermindering van het saldo van uitgaven en ontvangsten. (Voor zooveel betreft hoofdstuk VII b met uitschakeling van de belastingen).

	1934				1933				Vergelijking der saldi			
	Uitgaven		Ontvangsten		Saldo		Nadeelig		Voordeelige saldi		Nadeelige saldi	
	Voordeelige	Nadeelig	Voordeelige	Nadeelig	Voordeelige	Nadeelig	Meer	Minder	Meer	Minder	Meer	Minder
Hoofdstuk I	f 1.850.000,—	f 1.848.800,—	f 1.850.000,—	Memorie	—	f 1.850.000,—	—	—	—	—	—	f 1.200,—
II	1.932.089,—	1.874.749,—	1.965.789,—	59.050,—	—	1.906.739,—	—	—	—	—	—	31.990,—
III	3.622.933,—	3.012.048,—	3.829.259,—	328.965,—	—	3.500.294,—	—	—	—	—	—	488.246,—
IV	26.255.769,—	20.855.319,—	27.102.424,—	5.730.680,—	—	21.371.744,—	—	—	—	—	—	516.425,—
V	13.186.504,—	—	9.417.527,—	15.744.903,—	6.327.376,—	—	—	—	—	—	—	—
VI	154.310.930,—	140.025.160,—	159.616.685,—	14.207.395,—	—	145.409.290,—	—	—	—	—	—	5.384.130,—
VIIa	97.372.201,—	37.092.499,—	77.737.550,—	54.641.255,—	—	23.096.295,—	—	—	—	—	—	—
VIIb	143.075.705,—	133.392.952,—	63.876.307,—	*) 11.958.283,—	—	51.918.024,—	—	—	—	—	—	—
VIII	87.887.483,—	78.463.503,—	88.469.145,—	9.742.785,—	—	78.726.360,—	—	—	—	—	—	—
IX	75.341.751,—	66.846.797,—	64.552.596,—	8.512.352,—	—	56.040.244,—	—	—	—	—	—	—
X	11.790.269,—	7.390.986,—	13.095.261,—	4.295.326,—	—	8.799.935,—	—	—	—	—	—	—
Xa	109.164.740,—	100.453.525,—	55.634.638,—	4.189.036,—	—	51.445.602,—	—	—	—	—	—	—
XI	4.714.418,—	4.025.710,—	5.446.556,—	971.453,—	—	4.475.103,—	—	—	—	—	—	—
XII	30.000,—	30.000,—	50.000,—	Memorie	—	50.000,—	—	—	—	—	—	—
Belastingen	—	—	—	387.842.000,—	—	387.842.000,—	—	—	—	—	—	—
Totaal.....	f 730.534.792,—	f 595.302.048,—	f 572.643.737,—	f 518.223.483,—	f 394.169.376,—	f 448.589.630,—	—	—	—	—	—	f 8.573.190,—
		267.087.974,—				54.420.254,—						146.712.418,—

1934 meer f 212.667.720,—.

*) Zonder belastingen.

DIENSTJAAR 1934.

Alvorens over te gaan tot eene bespreking van de cijfers van het dienstjaar 1934 meent de ondergeteekende eene algemeene opmerking te moeten maken over de inrichting der begrooting.

Inrichting van de begrooting.

Gelijk uit het bovenstaande blijkt, is over vroegere dienstjaren niet altijd dezelfde regel gevolgd met betrekking tot hetgeen Bij de indiening der begrooting reeds in de cijfers daarvan moet worden verwerkt en hetgeen moet worden opgenomen in het dekkingsplan. Zoo zijn de voornemens der Regeering tot vermindering der uitgaven in den regel niet in de begrotingscijfers tot uitdrukking gebracht, terwijl ten aanzien van de voorstellen tot middelenversterking nu eens de raming is opgemaakt, alsof die middelenversterking reeds was tot stand gekomen (1933), dan weder zonder met de voorgenomen versterking rekening te houden (1932). Het komt den ondergeteekende gewenscht voor zoowel ten aanzien van de middelenversterking als van de uitgavenverlaging een zelfde systeem te volgen. Daarbij acht hij het meest juist het systeem, waarbij de begrooting wordt opgemaakt overeenkomstig den toestand, die bestaat ten dage harer indiening. Dit beteekent, dat met voorstellen tot middelenversterking, die nog niet tot wet zijn verheven, evenmin rekening wordt gehouden als met voornemens tot vermindering van uitgaven, die nog wettelijke sanctie behoeven. Van dergelijke voorstellen en voornemens en van den invloed, dien zij op de begrotingscijfers zullen uitoefenen, behoort in het dekkingsplan melding te worden gemaakt.

Het opmaken van de begrooting volgens dit systeem heeft voor het dienstjaar 1934 eene zeer bijzondere beteekenis, waarop de ondergeteekende, ter voorkoming van misverstand, aanstonds de aandacht wenscht te vestigen. Grootendeels met ingang van 1 Januari 1934 en voor een klein gedeelte met ingang van 1 Mei 1934 vervallen een aantal tijdelijke heffingen. Het zijn in de eerste plaats de onderscheidene heffingen, die worden geheven ten bate van het Leeningfonds 1914, in de tweede plaats de alleen voor het jaar 1933 toegestane heffingen van opcenten op eenige invoerrechten en accijnzen, en in de derde plaats de alleen voor het belastingjaar 1933/34 toegestane heffing van opcenten op de gemeentefondsbelasting en de vermogensbelasting. Worden deze heffingen overeenkomstig de daartoe ingediende voorstellen verlengd, dan zullen zij, gelijk op bladz. 16/17 dezer nota nader wordt uiteengezet, de geraamde opbrengst der middelen — het algemeen budget en het gemeentefonds tezamen genomen — voor 1934 met f 76.398.000 verhoogen. Wanneer het onderstaande tekortcijfer dus wordt beschouwd met het oog op den bij de indiening der begrooting bestaanden belastingdruk, kan het aanstonds met dit bedrag worden verminderd. Niettemin behooren, daar een vast uitgangspunt nu eenmaal noodig is, ook deze heffingen bij het opmaken van het totaal tekortcijfer, buiten beschouwing te blijven. Zekerheid, dat zij alle zonder uitzondering zullen worden verlengd, bestaat immers niet.

De naar het gewijzigd systeem opgemaakte begrooting voor 1934 wijst nu aan:

Titel A. Gewone dienst.

in uitgaven	f 730.534.792
in inkomsten	„ 463.446.818
zoodat een nadeelig saldo is geraamd van	f 267.087.974

Teneinde eene juiste vergelijking te verkrijgen met de begrotingscijfers van het vorig jaar, meent de ondergeteekende op dit bedrag aanstonds in mindering te moeten brengen het bovengemeld bedrag van f 76.398.000 wegens de aflopende heffingen.

Bij handhaving van den bestaanden belastingdruk zal dus het nadeelig saldo op den dienst 1934 bedragen f 190.689.974. Dit cijfer is f 136.269.720 hooger dan het saldo van f 54.420.254 der begrooting voor 1933, zooals deze oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld.

Nadeelig saldo van het Leeningfonds. Steunmaatregelen van den landbouw worden gefinancierd uit het Landbouw-crisisfonds. Overige crisisuitgaven komen ten laste van de gewone begrooting.

Dat dit het geval is, is wel in de eerste plaats een gevolg van den loop van zaken met betrekking tot

het Leeningfonds 1914. Dit Fonds, aanvankelijk uitsluitend bestemd voor de financiering van de rente en aflossing der in verband met den oorlogstoestand aangegane geldleeningen, dat gevoerd werd door een groot aantal bijzondere heffingen, is tot 31 December 1933 krachtens de wet van 15 Mei 1931 (*Staatsblad* No. 189) mede bestemd voor de financiering der tegenwoordige crisisuitgaven. Er was ten dage van de totstandkoming van deze wet een overschot in het Fonds, terwijl voorts zijne inkomsten werden versterkt door eenige nieuwe crisisheffingen. Hiermede werd bereikt dat de crisisuitgaven werden gehouden buiten de gewone begrooting. Deze taak kan het Leeningfonds thans niet langer vervullen. Het in het Fonds aanwezig batig saldo is door de geweldige stijging der crisisuitgaven in een nadeelig saldo verkeerd. Dientengevolge is het noodzakelijk deze crisisuitgaven op andere wijze te financieren. Wat deze andere wijze van financiering betreft, heeft de Regeering gemeend een onderscheid te moeten maken tusschen de uitgaven ten bate van den steun aan den landbouw en de overige crisisuitgaven, in hoofdzaak strekkende tot bestrijding der werkloosheid. De steunmaatregelen voor den landbouw zullen worden gefinancierd met behulp van het krachtens de Landbouw-crisiswet ingesteld Landbouwcrisisfonds, dat zijne inkomsten zal verkrijgen uit speciale heffingen, krachtens die wet of vroegere Landbouwcrisiswetten ingevoerd of in te voeren. Tusschen deze heffingen en de door het Fonds te bekostigen uitgaven zal evenwicht moeten bestaan.¹⁾

Anders staat het met de overige crisisuitgaven, waaronder die tot bestrijding van de gevolgen der werkloosheid. Deze zullen moeten worden gebracht ten laste van de gewone begrooting. Een andere politiek zou bij de bestaande volkomen onzekerheid omtrent den duur en het verdere verloop der economische crisis, nu het saldo in het Leeningfonds is opgeteerd, niet te verantwoorden zijn. De Regeering zal, in het bijzonder door het wegnemen van langzamerhand ingeslopen misstanden, deze uitgaven aanmerkelijk kunnen beperken. De door haar genomen en nog te nemen maatregelen zullen mede ten goede komen aan de gemeentelijke budgetten. Niettegenstaande deze beperking der uitgaven heeft een en ander er toe geleid, dat de raming van Hoofdstuk X A, voor bovengenoemde doeleinden met f 52.191.331 verhoogd moest worden.

Is het Leeningfonds blijkens het vorenstaande niet meer in staat de crisisuitgaven te financieren, zijne middelen zijn ook ontoereikend voor het financieren van de rente en de aflossing der ten laste van het Fonds gebrachte leeningen. Bij besteding van alle ten bate van het Fonds geheven belastingen — die voor den crisisdienst daaronder begrepen — zou het voor het jaar 1934 nog een tekort opleveren van f 15.990.718.

Uitgaven voor de overige steunmaatregelen.

Aanzienlijk hogere eischen worden voorts aan het budget gesteld door dat deel van den dienst der Staatsschuld, dat niet tot het Leeningfonds behoort. De zwaardere last daarvan, op het budget voor 1934 drukkend, bedraagt f 23.800.000.

Een bedrag van f 13.330.000 moest meer worden uitgetrokken wegens verhooging van het spoorwegtekort.

Het tekort in het Gemeentefonds zal, bij besteding der tijdelijke opcentenheffing, niettemin f 6.736.312 meer bedragen dan het vorig jaar.

Hoogere ramingen, respectievelijk van f 1.425.000 en f 2.970.000²⁾, vorderen voorts de posten wegens onderstand aan noodlijdende gemeenten en steun aan behoeftige Nederlanders in het buitenland.

Tenslotte moesten de middelen, die zonder nadere voorziening na 1 Januari, resp. 1 Mei 1934 kunnen

¹⁾ De afzonderlijke begrooting van dit Fonds voor het jaar 1934 zal nader worden ingediend.

²⁾ Zie noot 1 volgende kolom.

blijven geheven, f 35.546.665 lager worden geraamd.

Samengevat bestaan dus met de begrooting voor 1933 de navolgende nadeelige verschillen:

Werkloosheidsbestrijding ¹⁾	f 52.191.331
Leeningfonds	15.990.718
Staatsschuld	23.800.000
Spoorwegtekort	13.330.000
Gemeentefonds	6.736.312
Noodlijdende gemeenten	1.425.000
Nederlanders in het buitenland ¹⁾	2.970.000
Lagere raming middelen	35.546.665
	<u>f 151.990.026</u>

Het verschil tusschen het nadeelig saldo der begrooting voor 1933 en dat der ontwerp-begrooting voor 1934 bedraagt, gelijk hierboven uiteengezet, 136.269.720

f 15.720.306

¹⁾ De uitgaven voor dit doel werden op de vorige begrooting als crisisuitgaven aangemerkt.

Op laatstgemeld bedrag zijn de uitgaven in de ontwerp-begrooting lager geraamd. Deze lagere raming is mede het gevolg van de met ingang van 1933 ingevoerde salariskorting ten bedrage van f 11½ miljoen. Intusschen hebben de besparingen zich geenszins beperkt tot het verschil tusschen evengenoemde lagere raming en de in 1933 ingevoerde salariskorting. Integendeel hebben reeds zeer aanmerkelijke bezuinigingen plaats gehad, die echter hebben gestrekt om het zoogenaamde automatisch accres op de begrooting, waarvoor men een bedrag van tenminste f 10 miljoen pleegt aan te nemen, op te vangen.

Middelen.

Grondbelasting. Deze belasting is f 233.000 hooger geraamd dan voor 1933 in verband met eenige stijging van de opbrengst in de laatste jaren.

Inkomstenbelasting. Wegens de nog steeds voortdurende economische depressie is de opbrengst dezer belasting slechts op f 45.300.000 gesteld, d.i. f 4.700.000 lager dan de raming voor 1933.

Vermogensbelasting. Volgens de laatstbekende gegevens kan de opbrengst van deze belasting voor 1934 op rond f 11.300.000 worden geraamd of f 1.300.000 hooger dan de raming voor 1933.

Dividend- en tantiëmebelasting. De vooruitzichten in de zakenwereld zijn nog slecht, zoodat de raming veiligheids-halve slechts op een bedrag van f 9.000.000 kan worden gesteld, d.i. f 1.500.000 lager dan voor 1933 was geraamd.

Rechten op den invoer. Ook de opbrengst van dit middel is in sterke mate afhankelijk van den economischen toestand. Derhalve is voor 1934 f 6.500.000 minder geraamd dan voor 1933.

De daling van de opbrengst in de eerste zes maanden van 1933 heeft het noodig gemaakt de navolgende middelen voor 1934 lager te ramen:

Statistiekrecht	f 300.000
Accijns op wijn	1.100.000
Accijns op het gedistilleerd	3.600.000
Accijns op bier	1.000.000
Accijns op tabak	7.000.000
Belasting op gouden en zilveren werken	200.000
Rechten en boeten van successie van overgang bij overlijden en van schenking	5.600.000

Accijns op geslacht. De stijging in de opbrengst van dit middel in de eerste zes maanden van 1933 doet een opbrengst over 1934 verwachten van f 6.500.000. Met het oog hierop is voor 1934 f 200.000 hooger geraamd dan voor 1933.

Accijns op suiker. In verband met de opbrengst over 1932 ad ruim f 52.000.000 en de opbrengst van de eerste zes maanden van 1933 kan de raming voor 1934 op f 52.000.000 worden gesteld; dit is f 1.000.000 minder dan de raming voor 1933.

Kapitaaldienst.

De kapitaaldienst wijst voor 1934 een totaal in uitgaven aan van f 73.382.526 en in ontvangsten van f 22.475.622

zoodat het nadeelig saldo bedraagt f 50.906.904

voor 1933 is geraamd: uitgaven f 69.375.230 ontvangsten f 22.603.093

Nadeelig saldo 1933 f 46.772.137

Maatregelen tot dekking van het tekort.

Bij de uiteenzetting der plannen om tot dekking van het tekort te geraken, moge de ondergeteekende weder vooropstellen het verschil, dat er bestaat tusschen het formeele tekort mede als gevolg van het afloopen van een groot aantal tijdelijke heffingen en het materiele tekort, dat overblijft, wanneer de verlenging dezer heffingen als vaststaand wordt aangenomen.

De volgende heffingen komen op 1 Januari respectievelijk 1 Mei 1934 te vervallen:

A. Geheven ten bate van de Algemeene Middelen.

		Geraamde opbrengst: ¹⁾
1o. Opcnten op de invoerrechten ..	f 9.500.000	
2o. 15 opcenten op den accijns op bier	f 1.630.000	
waarvan reeds opgenomen onder de middelen voor 1934	400.000	
		1.230.000
3o. 20 opcenten op den accijns op suiker	f 10.200.000	
waarvan reeds opgenomen onder de middelen voor 1934	1.700.000	
		8.500.000
Totaal	f 19.230.000	

B. Geheven ten bate van den gewonen dienst van het Leeningfonds 1914.

		Geraamde opbrengst: ¹⁾
4o. Opcnten op de aanslagen in de grondbelasting wegens gebouwde eigendommen	f 3.660.000	
5o. Verdedigingsbelasting I: van de opbrengst 1934/35 zou 2/3 ten goede komen van den dienst 1934	7.800.000	
6o. 20 opcenten op de hoofdsom der Inkomstenbelasting: van de opbrengst 1934/35 zou 2/3 ten goede komen van den dienst 1934	6.040.000	
7o. 55 opcenten op de hoofdsom der Vermogensbelasting: van de opbrengst 1934/35 zou 2/3 ten goede komen van den dienst 1934	4.143.000	
8o. 33 opcenten op de aanslagen in de Dividend- en Tantiëmebelasting, enz. ..	2.640.000	
9o. 20 opcenten op den accijns op wijn ..	260.000	
10o. 10 opcenten op den gedistilleerd-accijns	3.000.000	
11o. opcenten op het zegelrecht van buitenlandsche effecten	215.000	
Totaal	f 27.758.000	

C. Geheven ten bate van den Crisisdienst van het Leeningfonds.

		Geraamde opbrengst: ¹⁾
12o. Invoerrechten op Zuidvruchten: hoofdsom	f 1.250.000	
30 opcenten	375.000	
		f 1.625.000
13o. 60 opcenten op den accijns op wijn ..	780.000	
14o. 10 opcenten op den accijns op suiker	5.100.000	
15o. 50 opcenten op den tabaksaccijns op sigaretten	5.000.000	
16o. extra-opcenten op het zegelrecht van buitenlandsche effecten	645.000	
Totaal	f 13.150.000	

¹⁾ Deze opbrengsten kunnen worden verwacht, indien deze heffingen worden verlengd.

D. Geheven ten bate van het Gemeentefonds.

	Geraamde opbrengst: ¹⁾
17o. 30—150 opcenten op de hoofdsom der Gemeentefondsbelasting	f 21.000.000
18o. 30 opcenten op de hoofdsom der Vermogens- belasting	„ 3.390.000
	<u>f 24.390.000</u>
van de opbrengst van 1934/35 zou 2/3 ten goede van 1934 komen, zijnde	f 16.260.000
welk bedrag in het budget zou worden verwerkt door eene vermindering van uitgaven wegens tekort op het Gemeentefonds (Hoofdstuk VIIB).	
	<u>Totaal f 16.260.000</u>

¹⁾ Zie noot 1 vorige kolom.

Liquidatie van het Leeningfonds. Verlenging van de crisisopcenten ten bate van het Gemeentefonds.

Indien de heffing van deze belastingen inderdaad werd beëindigd, zou derhalve het tekort op den dienst 1934 worden vergroot met een bedrag van $f 19.230.000 + f 27.758.000 + f 13.150.000 + f 16.260.000 = f 76.398.000$. Het is derhalve, gelijk reeds eerder werd betoogd, onvermijdelijk deze heffingen te verlengen. De ondergeteekende meent echter tevens deze gelegenheid te moeten aangrijpen om ettelijke der bestaande heffingen samen te voegen. Teneinde dit te bevorderen, wordt in de eerste plaats een wetsontwerp ingediend tot liquidatie, met 1 Januari 1934, van het Leeningfonds. Nu het saldo van dit Fonds is verdwenen en alle heffingen ten bate daarvan vervallen, bestaat er geen voldoende aanleiding meer het Fonds als eene zelfstandige administratieve eenheid te handhaven. De tot dusver ten bate van het Leeningfonds geheven belastingen kunnen daardoor naar den gewonen dienst worden overgeheveld, hetgeen tevens de gelegenheid biedt de afzonderlijke opcentenheffingen op den accijns op de suiker, den accijns op den wijn en het zegelrecht van buitenlandsche effecten in één heffing te vereenigen, terwijl de opcenten op den accijns op sigaretten in de hoofdsom zullen worden opgenomen. Voorts werd reeds medegedeeld, dat het noodzakelijk is het sterk gestegen nadeelig slot van het Gemeentefonds, dat op het Rijksbudget drukt, te verminderen door de ten bate van dit Fonds over het jaar 1933/34 geheven crisisopcenten voor één jaar te verlengen. Ook hiertoe wordt een wetsontwerp ingediend.

Tengevolge van een en ander wordt het tekort teruggebracht tot $f 190.689.974$, hetwelk, zooals reeds op blz. 9 werd becijferd, als het door nieuwe maatregelen te dekken tekort voor het dienstjaar 1934 is te beschouwen.

Tekort niet in één jaar gedekt.

Het spreekt wel vanzelf, dat het volstrekt onmogelijk zou zijn een zoo geweldig tekort in één enkel jaar te overbruggen. De ondergeteekende is echter van oordeel, dat een dergelijke eisch ook niet behoef te worden gesteld. Waar het in de tegenwoordige omstandigheden op aankomt is, dat de middelen worden aangewezen en aanvaard, waardoor het vast komt te staan, dat binnen enkele jaren het begrootingsevenwicht zal zijn verzekerd. Is eenmaal die zekerheid, menschelijkerwijze gesproken, aanwezig, dan mogen voor het overbruggingstijdpk maatregelen worden genomen, die op zichzelf geen vermindering van uitgaven of vermeerdering van inkomsten beteekenen, doch die wel den gewonen dienst tijdelijk ontlasten. Het nemen van dergelijke maatregelen maakt het evenwel volstrekt noodzakelijk voorzieningen te treffen om aan deze wijze van overbrugging zoo snel mogelijk een einde te maken.

A. Versterking van de middelen.

Wetsontwerp tot heffing eener omzetbelasting, inmiddels door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanvaard	f 85.000.000
Wetsontwerpen tot heffing eener couponbelasting, tot heffing eener belasting op het vermogen in de doode hand, tot heffing eener crisisinkomstenbelasting, tot verhoogen van den tabaksaccijns, tot heffing van een accijns op gebrande koffie	„ 20.000.000
Wetsontwerp tot wijziging van het tarief der inkomstenbelasting, waarvan (met inbegrip der heffing van 20 opcenten) meer wordt verwacht	„ 1.519.000
	<u>Totaal f 106.519.000</u>

B. Vermindering van de uitgaven.

Naast een groot aantal kleinere besparingen op de verschillende hoofdstukken, die voor een belangrijk deel reeds in de begrotingscijfers konden worden verwerkt, omdat zij geen bijzondere wettelijke maatregelen vereischen, zullen zeer belangrijke wijzigingen moeten worden aangebracht in de uitgaven van de Departementen van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Defensie en van Waterstaat, terwijl bijzondere maatregelen zullen moeten worden getroffen met betrekking tot de uitgaven ten laste van het Gemeentefonds en de salarisregeling voor het Rijkspersoneel. Deze maatregelen mogen hieronder eenige toelichting vinden.

1. Bezuiniging op Onderwijsuitgaven van f 15.500.000.

De begroting voor Hoofdstuk VI is door verschillende mogelijk gebleken besparingen, welke geen nadere wettelijke voorziening eischen, voor 1934 ruim $f 5.3$ miljoen lager geraamd dan in het voorafgaande jaar. Intusschen zal dit Hoofdstuk noodzakelijkerwijs een grooter aandeel in de vereischte besparing moeten leveren en de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft dan ook verschillende maatregelen in overweging, van welke enkele bereids tot wet zijn verheven. Het totaal van de hieruit voortvloeiende besparingen is te stellen op $f 15.500.000$.

2. Bezuiniging op Defensie-uitgaven van f 12.000.000.

Het aandeel, dat de begroting van Hoofdstuk VIII in de dekking van het begrotingstekort zal moeten bijdragen, is bepaald op $f 12$ miljoen. Aangezien ook Nederlandsch-Indië niet meer in staat is het op zijne begroting voorkomend bedrag der defensie-uitgaven te dekken, heeft de Regeering een Commissie ingesteld, welke haar op korten termijn zal hebben te adviseeren over de vraag, op welke wijze met handhaving van de tegenwoordige doelstelling van de weermacht te land en ter zee in Nederland en in Nederlandsch-Indië aanzienlijke besparingen zullen kunnen worden verkregen. De uit deze reorganisatie voortvloeiende besparingen zullen voor de Rijksbegroting ten minste het zoeven vermelde bedrag moeten opleveren van $f 12.000.000$.

3. Stichting van een Verkeersfonds. Besparing op spoorweguitgaven van f 20 miljoen. Gewijzigde financiering bruggenbouw en temporisering wegeaanleg. Hoogere opbrengst van heffingen ten bedrage van f 9.000.000.

Eene belangrijke verlaging zal voorts gebracht moeten worden in Hoofdstuk IX, welk hoofdstuk te zwaar wordt gedrukt door het voortdurend, stijgend spoorwegtekort. Vermindering van dit tekort is slechts te verkrijgen door een betere coördinatie der verschillende verkeersmiddelen, welke budgetair alleen dan op de juiste wijze tot uitdrukking gebracht kan worden, wanneer met opheffing van het Wegenfonds, wordt overgegaan tot de instelling van een Verkeersfonds, dat alle uitgaven en inkomsten van het verkeer omvat.

Door de enkele instelling van een dergelijk Fonds — welks begroting behalve de inkomsten en uitgaven van het Wegenfonds, ook alle inkomsten en uitgaven van Hoofdstuk IX, voor zoover deze laatste op het verkeer betrekking hebben, zal bevatten — wordt natuurlijk het tekort op het Rijksbudget niet verminderd. Immers, aangenomen dat de begroting van het Wegenfonds sluit — hetgeen inderdaad het geval is —, zal de begroting van het Verkeersfonds een tekort aanwijken, dat even groot is als de netto-verkeersuitgaven van Hoofdstuk IX. In het

Bijlage A

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1934.

TITEL A. GEWONE DIENST

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1934.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1933. 1)	Verschil tusschen de raming voor 1934 en de bedragen toegestaan (geraamd) voor 1933.		Vermoedelijk be-loop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1932. 2)
			Meer.	Minder.	
UITGAVEN.					
Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. I Huis der Koningin	f 1.850.000,—	f 1.850.000,—			f 1.802.938,85
„ II Hooge Colleges van Staat en Kabinet d. Koningin	„ 1.932.089,—	„ 1.965.789,—		f 33.700,—	„ 1.921.698,82
„ III Buitenlandsche Zaken	„ 3.622.933,—	„ 3.829.259,—		„ 206.326,—	„ 4.339.605,16
„ IV Justitie	„ 26.255.769,—	„ 27.102.424,—		„ 846.655,—	„ 28.140.781,20
„ V Binnenlandsche Zaken	„ 13.186.504,—	„ 9.417.527,—	f 3.768.977,—		„ 10.229.287,02
„ VI Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	„ 154.310.930,—	„ 159.616.685,—		„ 5.305.755,—	„ 162.640.348,96
„ VIIA Nationale Schuld	„ 97.372.201,—	„ 77.737.550,—	„ 19.634.651,—		„ 83.210.478,32
„ VIIB Financiën	„ 143.075.705,—	„ 63.876.307,—	„ 79.199.398,—		„ 68.018.210,22
„ VIII Defensie	„ 87.887.483,—	„ 88.469.145,—		„ 581.622,—	„ 93.425.739,—
„ IX Waterstaat	„ 75.341.751,—	„ 64.552.596,—	„ 10.789.155,—		„ 50.170.473,49
„ X Econ. Zaken	„ 11.790.269,—	„ 13.095.261,—		„ 1.304.992,—	„ 13.307.112,—
„ XA Sociale Zaken	„ 109.164.740,—	„ 55.634.638,—	„ 53.530.102,—		„ 69.749.453,—
„ XI Koloniën	„ 4.714.418,—	„ 5.446.556,—		„ 732.138,—	„ 6.125.906,—
„ XII Onvoorziene Uitgaven	„ 30.000,—	„ 50.000,—		„ 20.000,—	„ 9.656,66
	f 730.534.792,—	f 572.643.737,—	f 166.922.283,—	f 9.031.228,—	f 593.141.693,70
			„ 157.891.055,—		
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingstaat (titel A).	f 463.446.818,—	f 518.223.483,—		f 54.776.665,—	„ 515.836.981,71
Voordeelig saldo	—	—			—
Nadeelig saldo	f 267.087.974,—	f 54.420.254,—			f 77.304.711,99

TITEL B. KAPITAALDIENST.

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1934.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1933. 1)	Verschil tusschen de raming voor 1934 en de bedragen toegestaan (geraamd) voor 1933.		Vermoedelijk be-loop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1932. 2)
			Meer.	Minder.	
UITGAVEN.					
Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. V. Binnenl. Zaken	f 11.455.700,—	f 10.900.360,—	f 555.340,—	—	f 12.200.511,09
„ VIIA. Nationale Schuld	„ 780.000,—	„ 780.000,—	—	—	„ 300.252.000,—
„ VIIB. Financiën	„ 35.732.826,—	„ 33.070.870,—	„ 2.661.956,—	—	„ 135.911.198,65
„ VIII. Defensie	„ 163.000,—	„ 251.000,—	—	f 88.000,—	„ 442.517,—
„ IX. Waterstaat	„ 24.801.000,—	„ 24.073.000,—	„ 728.000,—	—	„ 35.963.873,18
„ X. Econ. Zaken	„ 450.000,—	„ 300.000,—	„ 150.000,—	—	„ 1.283.892,—
	f 73.382.526,—	f 69.375.230,—	f 4.095.296,—	f 88.000,—	f 486.053.991,92
			„ 4.007.296,—		
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingstaat (titel B).	„ 22.475.622,—	„ 22.603.093,—		„ 127.471,—	„ 658.622.385,70
Voordeelig saldo	—	—			—
Nadeelig saldo	f 50.906.904,—	f 46.772.137,—			f 172.568.393,78

GEHEELE DIENST.

SALDI.	Geraamd voor 1934.	Vastgestelde begrooting 1933.	Vermoedelijke uitkomst dienst 1932.
Voordeelig saldo titel A	—	—	—
Nadeelig saldo „ A	f 267.087.974,—	f 54.420.254,—	f 77.304.711,99
Voordeelig saldo „ B	—	—	„ 172.568.393,78
Nadeelig saldo „ B	„ 50.906.904,—	„ 46.772.137,—	—
Voordeelig saldo Geheele dienst	—	—	f 95.263.681,79
Nadeelig saldo „ „	f 317.994.878,—	f 101.192.391,—	—

1) Cijfers der vastgestelde begrooting 1933, gegroepeerd volgens de tegenwoordige departementale indeeling.

2) De in deze kolom vermelde bedragen zijn gegroepeerd volgens de tegenwoordige departementale indeeling.

Rijksbudget zou dus slechts deze verandering komen, dat de thans over verschillende artikelen van Hoofdstuk IX verdeelde verkeersuitgaven zouden worden vervangen door één post: „bijdrage aan het Verkeersfonds” tot een gelijk bedrag als het totaal der uitgaven, verminderd met het totaal der verkeersontvangsten. Het voordeel is echter, dat door het bijeenbrengen van al deze inkomsten en uitgaven in het Verkeersfonds, een veel overzichtelijker beeld wordt verkregen van het geheel, hetgeen voor de aanwijzing der juiste dekkingsmiddelen van het tekort een onmisbare voorwaarde is.

Deze dekking zal in de eerste plaats verkregen moeten

worden door eene zeer aanmerkelijke besparing op de spoorweguitgaven. De spoorweg, die lange jaren het monopolie heeft bezeten van het snelverkeer, is door de ontwikkeling van de auto in zijn regelmatig groei gestuit en heeft thans een concurrentie te doorstaan gekregen, die de Overheid dwingt zijne plaats in het geheele verkeersorganisme opnieuw te bepalen. Het lijkt geen twijfel, dat daarbij takken van dit bedrijf zullen moeten worden afgesneden, welke economischer aan het motorverkeer kunnen worden overgelaten. Hetzelfde geldt in nog sterker mate voor een aantal tramwegen. Anderzijds zullen door meer gelijkmaking van exploitatie-voor-

waarden, de lasten, die op de verschillende verkeersmiddelen drukken, in eene betere verhouding gebracht dienen te worden, vooral wat betreft de bedragen, welke ieder verkeersmiddel moet betalen voor het gebruik van den weg.

De besparing, welke op de spoor- en tramwegen door de hierboven in grote trekken aangeduide maatregelen alsmede door eene vermindering der personeelsuitgaven zal moeten worden verkregen, meent de Regeering op een bedrag van f 20 miljoen te moeten stellen. Hierbij doet zich de moeilijkheid voor, dat het spoorwegtekort steeds drukt op de begroting van het jaar, volgende op het boekjaar, dat het tekort heeft opgeleverd. Dientengevolge zal het tekort over 1933 tot uitdrukking komen op de begroting voor 1934, en zullen de in 1934 werkende maatregelen, die het tekort over dat jaar verminderen, hun gunstigen invloed eerst op het budget van 1935 doen gelden. De Regeering heeft zich daarom genoodzaakt gezien voor het deel van het tekort over 1933, dat voor volgende jaren zal worden verminderd door besparingen op de spoorweguitgaven, een bijzondere maatregel te nemen. Dit deel van het tekort, dat op de genoemde f 20 miljoen wordt gesteld, zal voor f 9.140.000 worden opgevangen door het tijdelijk stopzetten van de betaling der annuïteit aan het spoorwegpensioenfonds, waarvoor een wetsontwerp wordt ingediend, terwijl het dan nog resteerd bedrag van f 10.860.000 tijdelijk ten laste van den kapitaaldienst van het Verkeersfonds zal worden gebracht. Laatstgemeld bedrag zal zoo spoedig mogelijk moeten worden geamortiseerd. Die amortisatie zal worden verkregen door, nadat de besparing van f 20 miljoen zal zijn aangebracht, de betaling der gemelde annuïteit ad f 9.140.000 aan het Spoorwegpensioenfonds nog gedurende korten tijd niet te doen plaats hebben. Het behoeft wel geen betoog, dat dit een maatregel is, die geen bezuiniging op de spoorwegen beteekent en die alleen getroffen wordt om tijdelijk eenige verlichting van directe uitgaven te verkrijgen, doch die daarom dan ook zoo spoedig mogelijk weder zal worden ongedaan gemaakt.

Het zal voorts noodzakelijk zijn het Verkeersfonds nog verder te ontlasten. De Regeering stelt zich voor dit te bereiken door den bruggenbouw op eene andere wijze te financieren en den wegeaanleg eenigszins te temporeeren.

Eene betere verdeling der door de verschillende verkeersmiddelen te dragen lasten zal voorts leiden tot eene hogere opbrengst der ten bate van het Wegenfonds geheven belastingen, die evenals alle andere inkomsten en uitgaven van dat Fonds naar het Verkeersfonds zullen worden overgebracht. Uit de toepassing dezer middelen zullen de volgende bedragen worden verkregen:

1. Vermindering Spoorwegtekort	f 20.000.000
2. Gewijzigde financiering bruggenbouw en temporisering wegeaanleg	„ 3.500.000
3. Hogere opbrengst van heffingen	„ 9.000.000
Samen.....	f 32.500.000

4. Vermindering op de uitkeering aan gemeenten tot een bedrag van f 13.000.000. Intrekking van de „Kortingswet 1932”.

Het groote tekort in het Gemeentefonds, dat — ondanks verlenging der crisisopcenten — nog ten laste van het Rijksbudget moet worden gedekt, heeft door de daling van de opbrengst der ten bate van het fonds komende belastingen een omvang bereikt, welke eene voorziening onvermijdelijk maakt. Handhaving van den bestaanden toestand zou trouwens evenmin in het belang der gemeenten zijn, daar, indien nog langer de gemeenten ten laste van 's Rijks kas tegen de daling der fondsheffingen werden beschermd, de uitkeering uit het Gemeentefonds bij de eerstvolgende nieuwe berekening in 1936/37 eene plotselinge daling zou ondergaan, welke nagenoeg alle gemeente-budgetten zou ontwrichten. Daarom wordt in afwachting van in volgende jaren te treffen maatregelen een wetsontwerp ingediend tot afwijking van de wet op de financiële verhouding van deze strekking, dat voor het jaar 1934/1935 eene vermindering op de uitkeeringen aan de gemeenten wordt toegepast tot een bedrag van f 13 miljoen. In dit zelfde wetsontwerp wordt evenwel voorgesteld de „Kortingswet 1932” (*Staatsblad* No. 104) met ingang van 1 Mei 1934 te doen vervallen. Deze intrekking verhoogt het tekort van het Gemeentefonds met 4 ton. Het bovenbedoelde wetsontwerp zal op het Rijksbudget dus eene besparing opleveren van f 13 miljoen — f 400.000 = f 12,6 miljoen, waarvan voor 1934 2/3 of f 8.400.000.

5. Salarisverlaging.

Eene verdere vermindering van den salarislust zal voorts onvermijdelijk zijn. Wat dit aangaat, is de Regeering van oordeel, dat het geen aanbeveling verdient het systeem

der tijdelijke kortingen te bestendigen. Het is immers boven twijfel verheven, dat er geen sprake van is, dat de thans geheven tijdelijke kortingen, die op 1 Maart 1935 zullen komen te vervallen, na dien datum kunnen worden gemist. De Regeering acht het daarom noodzakelijk, dat eene geheel nieuwe salarisregeling wordt vastgesteld, waarbij dan tevens fouten in het huidige stelsel kunnen worden weggenomen. Daar het niet mogelijk is die vaststelling zóó tijdig te doen geschieden, dat zij vóór 1 Januari 1935 in werking zou kunnen treden, is het onontkoombaar voor den duur van het jaar 1934 nogmaals eene tijdelijke korting op te leggen. Aanvankelijk is de Regeering van oordeel, dat dit zou kunnen geschieden in den vorm van eene verhooging der bestaande korting met 5 percent van het salaris voor alle ambtenaren en eene verhoogde korting voor de ongehuwde ambtenaren in dezen zin, dat de thans toegepaste vermindering van 3 ten honderd na den 25-jarigen leeftijd met 1 pCt. per jaar wordt verhoogd tot 10 pCt. van 32-jarigen en ouderen. In gezinsverband levende eenige kostwinners zullen daarbij met gehuwden worden gelijkgesteld. Eene ontwerp-kortingsregeling van deze strekking is bij de Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken aanhangig gemaakt.

Van deze tijdelijke korting is eene bate voor het Rijksbudget te verwachten van f 15.750.000.

De bovenstaande maatregelen geven voor het budget 1934 eene verlichting tot een totaalbedrag van f 84.150.000 zoodat met inbegrip van de versterking der middelen ten bedrage van „ 106.519.000 eene totale verbetering wordt verkregen van f 190.689.000

Recapitulatie.

Ten einde de beteekenis van al deze maatregelen — in het bijzonder wat de verhouding tusschen aan te brengen besparingen en verhooging van lasten betreft — nader toe te lichten, merkt de Minister van Financiën het volgende op:

Wanneer wordt aangenomen, dat de tijdelijke heffingen zullen worden verlengd, bedraagt het tekort op de begroting f 190.689.974

Dit moet echter verhoogd worden met het bedrag van het automatisch accres, dat is opgevangen door reeds in de begroting aangebrachte besparingen. Dit accres is te stellen op „ 10.000.000

Voorts moet er rekening mede worden gehouden, dat tengevolge van door de Regeering genomen en nog te nemen maatregelen eene aanmerkelijke bezuiniging zal worden aangebracht op de crisisuitgaven. Deze uitgaven kwamen, voor zoover zij als abnormaal werden aangemerkt, tot dusver niet in de gewone begroting tot uitdrukking, omdat zij werden gebracht ten laste van den crisisdienst van het Leeningfonds. Haar bedrag over 1933 staat nog niet voldoende vast. Niettemin meent de Regeering veilig te kunnen aannemen, dat voor 1934 op deze uitgaven een bedrag zal kunnen worden bespaard van rond f 25 miljoen.¹⁾ Zonder deze lagere raming zou dus het tekort hoger zijn geweest „ 25.000.000

Het totaal van het tekort zou derhalve, indien niet reeds belangrijke besparingen hadden plaats gehad, hebben bedragen f 225.689.974

Hiervan zal worden gedekt door nieuwe heffingen:

a. Ten bate van het algemeen budget 106.519.000

b. Ten bate van het Verkeersfonds „ 9.000.000

Samen f 115.519.000

Blijft voor besparing 110.170.974

¹⁾ De beschouwingen in deze alinea hebben uit den aard geen betrekking op de crisisuitgaven van den landbouw. Deze zullen, gelijk op blz. 9 dezer Nota is vermeld, worden gefinancierd buiten bezwaar der gewone begroting.

Van deze f 110.170.974 zijn aanstonds in de begrooting verwerkt:

De besparingen tot opvang van het automatisch accres .. f 10.000.000
De besparing op de crisisuitgaven .. „ 25.000.000
f 35.000.000

Over het dienstjaar 1934 zullen ten volle hare werking kunnen doen gevoelen de navolgende besparingen:

Verlaging uitkeering Gemeentefonds f 8.400.000
Salariskorting Rijkspersoneel „ 15.750.000
Bruggenbouw en temporeseering wegeaanleg .. „ 3.500.000
„ 27.650.000

De besparingen op de spoorweguitgaven en op de begrootingen van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en Defensie worden verkregen door maatregelen, die eerst geleidelijk het budget ontlasten en die dus voorlopig langs anderen weg moeten worden gefinancierd. Omtrent de financiering van het spoorwegtekort werd hierboven reeds medegedeeld, dat deze geschiedt op zoodanige wijze, dat het budget 1934 wordt ontlast met .. f 20.000.000

De op de hoofdstukken Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en Defensie aan te brengen besparingen zullen in den loop van 1934 en enkele daaropvolgende jaren worden geëffectueerd. In afwachting daarvan zal de gewone dienst van het budget kunnen worden ontlast door de aflossingen op de leeningen van het Leeningfonds tijdelijk tot een bedrag, overeenkomende met de nog niet in het budget verwerkte besparingen op de hoofdstukken VI en VIII, te brengen ten laste van den kapitaaldienst tot een maximum-bedrag van .. „ 27.500.000
„ 47.500.000

Totaal f 110.150.000

De ondergeteekende acht in de tegenwoordige moeilijke tijden eenige vertraging in de regelmatige aflossing van de leeningen van het Leeningfonds verantwoord, nu op deze leeningen in het achter ons liggende tijdvak van bijna 20 jaren in zeer sterke mate is afgelost.

Na aftrek van bovengenoemd bedrag van f 27.500.000 zal, afgezien van de normale aflossing op de geconsolideerde Staatsschuld, welke ten bedrage van f 21.431.145 ongewijzigd op Hoofdstuk VIIA voorkomt, op de schuld van het Leeningfonds nog worden afgelost ten laste van den gewonen dienst van het Rijksbudget een bedrag van f 7.135.000.

Ten overvloede wordt nog opgemerkt, dat in het bovenstaande de belangrijkste bezuinigingsmaatregelen zijn vermeld, doch dat de Regeering daarnaast bedacht blijft op verdere besparingen door doelmatiger organisatie en door besnoeiing van verschillende diensten.

AANTEKENINGEN.

De economische politiek van de nieuwe regeering.

Aan het slot van de Millioenennota wijdt de Minister van Financiën enkele beschouwingen aan de regeeringspolitiek, welke er op gericht is, om, door een evenwicht in de begrooting, den gouden standaard te handhaven en de aanpassing bij een lager levensniveau te bevorderen. Wij laten deze beschouwing hier onverkort volgen.

„De ondergeteekende (de Minister van Financiën) is er zich volkomen van bewust, dat de hierboven uiteengezette maatregelen zware offers van ons volk zullen vorderen. De Regeering heeft er met den meesten ernst naar gestreefd de lasten naar redelijkheid over alle groepen te verdeelen. Wat de nieuwe verlaging der belooning van het personeel in Rijksdienst betreft, vertrouwt zij, dat dit personeel, wanneer het kennis zal hebben genomen van den uiterst moeilijken toestand, waarin 's Rijks financiën verkeerden, tot de erkenning zal kunnen komen, dat het offer niet in onredelijke verhouding staat tot hetgeen van de natie in haar geheel wordt gevraagd en dat het ook niet uit het oog zal verliezen, hoeveel hij, die in Overheidsdienst is, in deze onzekere tijden voor heeft bij de velen, die als ondernemer of arbeider in het particuliere bedrijf werkzaam zijn.

Het groote probleem, waarvoor wij ons zien gesteld, is, dat de economische omstandigheden ons dwingen tot aanpassing aan geheel gewijzigde toestanden. De Regeering is er van overtuigd, dat het noodzakelijk is, dat de waarde van onze munteenheid wordt gehandhaafd. Experimenten, als men hier en daar met het ruilmiddel heeft zien ondernemen, verwerpt zij met de meeste beslistheid. Die experimenten mogen tijdelijk een schijn van succes opleveren, op den duur leiden zij er alleen toe, dat de moeilijkheden worden vergroot. Handhaving van den gouden standaard maakt het echter aan den anderen kant dwingend noodzakelijk, dat wij ons instellen op een lager niveau. Gemakkelijk verloopt dit proces niet, doch het zou verkeerd zijn de oogen te sluiten voor het feit, dat, met name op het stuk der loonen, reeds heel wat is geschied.

Rechtstreekschen invloed op de loonen in het particuliere bedrijf kan en moet de Overheid niet oefenen. Zij mag aan den anderen kant echter evenmin een politiek voeren, die de economisch noodzakelijke loondaling tegenhoudt. Het zou geheel onjuist zijn hieruit af te leiden, dat de Regeering zou gedreven worden door den wensch de welvaart voor breede groepen van het volk naar beneden te drukken. Zij aanvaardt slechts de onvermijdelijke consequentie van de algemeene daling der waarden van de goederen en diensten in het maatschappelijk verkeer. Die daling veroorzaakt, dat wij allen ons leven moeten inrichten op een meer bescheiden voet. Wanneer dit tijdig wordt ingezien, zal de inkringing binnen enger grenzen beperkt kunnen blijven, dan wanneer men, de oogen sluitend voor de werkelijkheid, blijft voortleven, als dreigde hier geen enkel gevaar, om dan te laat te ontwaren, dat een toestand is ingetreden, die, niet in de laatste plaats voor hen, die het minst te verliezen hebben, de ernstigste gevolgen met zich brengt.

Voor zoover het in het vermogen der Regeering ligt, zal deze zich met alle kracht beijveren om bij het doormaken van dit aanpassingsproces onbillijkheden te vermijden. Zij heeft daarvan reeds blijk gegeven, door haar aandacht te wijden aan de bezoldiging van het Overheidspersoneel, dat niet in dienst van het Rijk is. Handhaving eener te hooge belooning van een deel van dit personeel, wekt enerzijds begrijpelijke ontevredenheid en heeft anderzijds een noodlotigen invloed op de positie van het particuliere bedrijfsleven. In het algemeen belang moet hiertegen worden opgetreden.

Dit is mede noodzakelijk om met succes den strijd te kunnen aanbinden tegen de werkloosheid. De plicht

van de Overheid om het hare te doen ten bate van hen, die gebukt gaan onder den stoffelijken en moreelen druk, dien de werkloosheid veroorzaakt, wordt door de Regeering ten volle erkend. Zij geeft er zich daarbij rekenschap van, dat de beste oplossing, die aan dit vraagstuk kan worden gegeven, is het verschaffen van werkgelegenheid in het normale bedrijfsleven. Haar politiek zal er daarom vooral op gericht zijn, dat normale bedrijfsleven weder in beweging te brengen. Daarnaast zal zij zelf door het ondernemen van openbare werken de werkgelegenheid moeten trachten te vergrooten. Om dit doel te kunnen bereiken, zal een beroep op de kapitaalmarkt moeten worden gedaan. Dit beroep zal alleen kans van slagen hebben, indien een volkomen vertrouwen bestaat in den ernst van Regeering en Volksvertegenwoordiging om een gezonden financiëlen toestand te herstellen en te handhaven. Daarom is het volstrekt noodzakelijk, dat het evenwicht in onze Staatsfinanciën in den kortst mogelijken tijd wordt bereikt.

Daarbij komt nog iets anders. Op het gebied van het internationaal economisch leven voltrekken zich veranderingen van een omvang en eene beteekenis als slechts het geval is, wanneer men zich op een keerpunt in de wereldgeschiedenis bevindt. Niemand onzer weet hoe deze verhoudingen zich in de toekomst zullen ontwikkelen, doch ook niemand onzer geloof, dat de oude toestanden zullen terugkeeren. Grote veranderingen zullen daarom moeten worden gebracht in de economische structuur van ons land, om van de veranderingen in onze overzeesche gebieden met haar groote gevolgen voor de welvaart, ook in Nederland, nog geheel te zwijgen. Het overgangstijperk, dat wij daartoe zullen moeten doormaken, zal ongetwijfeld nog zware eischen stellen. Aan die eischen zal alleen dan kunnen worden voldaan, indien te voren het evenwicht in de begroting is hersteld.

Het tegenwoordig tijdsgewricht legt zware verplichtingen op allen, die op eenigerlei wijze betrokken zijn bij het bestuur van stad en land. Van vele gemeentebesturen wordt het bijna onmogelijke gevorderd om hun huishoudingen in orde te houden. De Regeering kan het verklaren, dat deze besturen dikwijls reikhalzend uitzien naar de hulp, die, naar zij vermeenen, het Rijk zou kunnen bieden. De zorgwekkende toestand, waarin de Rijksfinanciën verkeeren, maakt het echter volstrekt onmogelijk, dat de bedragen, die door het Rijk ten bate van de gemeenten worden aangewend, worden verhoogd. Integendeel is beperking daarvan onvermijdelijk. Bij die beperking is de Regeering bereid te zoeken naar wegen, waardoor de lasten zooveel mogelijk worden verdeeld in verhouding tot de draagkracht. Bij geheel dit vraagstuk houde men steeds voor oogen, dat hier van een tegenstelling tusschen het Rijk en de gemeenten geen sprake zal mogen zijn. Beide behartigen tezamen het algemeen belang. Gezonde gemeentefinanciën zijn voor het behoud eener gave volkshuishouding even onmisbaar als gezonde Rijksfinanciën. Het is evenzeer in het belang der gemeenten, dat het Rijk niet in financiëele moeilijkheden verkeert, als het is in het belang van het Rijk, dat de gemeentefinanciën in orde zijn. Het is noodig de maatregelen, met betrekking tot de gemeente-financiën voor te stellen, uit dit oogpunt te bezien, wil men ze naar billijkheid beoordeelen.

De Regeering moge tenslotte als haar vaste vrouwen uitspreken, dat de Staten-Generaal bereid zullen zijn hun medewerking te verleen, opdat de in deze nota aangekondigde plannen zoo spoedig mogelijk tot uitvoering zullen kunnen geraken. Boven het belang der afzonderlijke groepen staat het belang van ons geheele volk. Dit belang kan in dezen zwaren tijd alleen dan op de juiste wijze worden behartigd, wanneer vóór alles de zoo noodzakelijke eenheid wordt betracht. Het is de oprechte wensch der Regeering, dat haar roep om die eenheid ook buiten de Volksvertegenwoordiging alom weerklank zal vinden."

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 2½ 19 Sept. '33	Lissabon	6 13 Mrt. '33
	{ Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen	2 30 Juni '32
	{ Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid	6 26 Oct. '32
Athene	7½ 6 Juni '33	N.-York F.R.B.	2½ 25 Mei '33
Batavia	4½ 16 Aug. '33	Oslo	3½ 22 Mei '33
Belgrado	7½ 20 Juli '31	Parijs	2½ 9 Oct. '31
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag	3½ 25 Jan. '33
Boekarest	7 3 Mrt. '32	Pretoria	3½ 15 Mei '33
Brussel	3½ 13 Jan. '32	Rome	3½ 4 Sept. '33
Budapest	4½ 17 Oct. '32	Stockholm	3 1 Juni '33
Calcutta	3½ 16 Feb. '33	Tokio	3.65 2 Juli '33
Dantzig	3 6 Mei '33	Weenen	5 23 Mrt. '33
Helsingfors	5 4 Sept. '33	Warschau	6 20 Oct. '32
Kopenhagen	3 1 Juni '33	Zwits. Nat. Bk.	2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	16 Sept.	11/16 Sept.	4/9 Sept.	28 Aug. 2 Sept.	12/17 Sept.	14/19 Sept.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	11/16	11/16-3/4	11/16-1	3/4-1 1/4	1/4-1 1/2	1/2	3 1/8-3 1/16
Londen Daggeld...	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1/4-1	3 1/2-4 1/2	1 3/4-2
Partic. disc.	3/8-7/16	3/8-7/16	7/16	7/16-1/2	5/8-3/4	4 1/4-3 1/8	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld...	4 3/8-5 1/2	4 3/8-5 1/2	3 1/2-5 3/4	4 3/8-6	5 5/8-6 3/4	8 1/2-9 1/2	—
Maandgeld	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	5-6 1/2	—	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	4 1/2	7 1/8	2 1/8-1 1/2
Warenw...	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	5-1 1/2	8	—
New York Daggeld 1)	3/4	3/4	3/4	3/4-1	2-1 1/4	1 1/2-3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2-3/8	7/8	1	—

1) Koers van 15 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
12 Sept. 1933	1.74	7.97 1/4	59.11	9.70 1/2	34.58 1/2	99 7/8
13 " 1933	1.72 7/8	7.92 3/4	59.13	9.71	34.60	99 7/8
14 " 1933	1.71 1/2	7.90 1/2	59.17 1/2	9.70 3/4	34.59	99 7/8
15 " 1933	1.67 1/4	7.83 1/4	59.24	9.70 1/2	34.58 1/2	99 7/8
16 " 1933	1.67 1/2	7.84 1/2	59.20	9.70 1/2	34.59	99 7/8
18 " 1933	1.62 3/8	7.76 1/2	59.20	9.70 1/2	34.59	99 7/8
Laagste d.w.1)	1.61 1/2	7.75	59.10	9.69 1/2	34.55	99 1/2
Hoogste d.w.1)	1.77 1/2	8.06	59.27 1/2	9.71	34.62 1/2	100
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
12 Sept. 1933	47.94	—	7.36	1.49	13.07 1/2	20.72 1/2
13 " 1933	47.97	—	7.36	1.49	13.06	20.72 1/2
14 " 1933	47.98 1/2	—	7.36	1.49	13.06	20.73
15 " 1933	48.03	—	7.36	1.49	13.06	20.71
16 " 1933	48.02 1/2	—	7.36	1.49	—	—
18 " 1933	47.99	—	7.36	1.49	13.06	20.72 1/2
Laagste d.w.1)	47.87 1/2	—	7.32 1/2	1.45	13.—	20.60
Hoogste d.w.1)	48.05	28.—	7.40	1.52 1/2	13.12 1/2	20.90
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
12 Sept. 1933	41.20	35.70	40.15	3.50	65	1.67 1/2
13 " 1933	40.95	35.45	39.90	3.49	65	1.64
14 " 1933	40.85	35.40	39.80	3.50	65	1.65
15 " 1933	40.45	35.—	39.40	3.47 1/2	65	1.61
16 " 1933	40.50	35.10	39.50	3.47 1/2	65	1.60
18 " 1933	40.10	34.75	39.10	3.46	65	1.59
Laagste d.w.1)	39.75	34.40	38.75	3.40	—	1.57 1/2
Hoogste d.w.1)	41.50	36.—	40.30	3.55	65	1.70
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't iste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
12 Sept. 1933	4,57 1/4	5,58	34,07 1/4	57,53
13 " 1933	4,59 3/8	5,63 1/2	34,32 1/4	58,02 1/2
14 " 1933	4,63 1/4	5,72 1/4	34,90	58,92 1/2
15 " 1933	4,66 3/4	5,80 1/4	35,45	59,75
16 " 1933	4,72 1/4	5,85 1/4	36,75	60,35
18 " 1933	4,77	6,—	36,65	61,85
19 Sept. 1932	3,47 1/2	3,91 1/2	23,81	40,15
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 September 1933.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 26.728.680,36 Bijbnk. " 595.244,51 Ag. sch. " 4.034.635,53	f	31.358.560,40
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"	—
Idem eigen portef.	f 1.248.750,—	"	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	"	1.248.750,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 101.024.733,56 ¹⁾ Bijbnk. " 3.958.137,88 Ag. sch. " 39.265.570,55	f	144.248.441,99
Op Effecten f 143.114.090,41 ¹⁾		
Op Goederen en Spec. f 1.134.351,58	"	144.248.441,99 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	"	—
Munt, Goud f 111.858.545,—		
Muntmat., Goud f 717.109.788,20		
	f 828.968.333,20		
Munt, Zilver, enz. f 24.752.258,68		
Muntmat., Zilver	"	853.720.591,88 ²⁾
Belegging $\frac{1}{8}$ kapitaal, reserves en pensioenfonds	"	21.540.798,38
Gebouwen en Meub. der Bank	"	5.000.000,—
Diverse rekeningen	"	5.218.282,30
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5, '32, S. No. 221)	"	18.331.195,17
	f 1.080.666.620,12		
Passiva.			
Kapitaal f 20.000.000,—		
Reservefonds f 3.749.272,82		
Bijzondere reserve f 5.000.000,—		
Pensioenfonds f 8.821.980,83		
Bankbiljetten in omloop f 902.590.665,—		
Bankassignatiën in omloop f 36.491,58		
Rek.-Cour. saldo's: { Het Rijk f 20.611.775,86 Anderen " 118.282.998,60	"	138.894.774,46
Diverse rekeningen	"	1.573.435,43
	f 1.080.666.620,12		
Beschikbaar metaalsaldo f 437.630.852,54		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	"	1.094.077.131,—
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f	76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland	"	3.020.302,58

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
18 Sept. '33	111859	717.110	902.591	138.931	437.631	82
11 " '33	111859	715.194	912.489	126.287	435.219	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
18 Sept. 1933	31.359	—	144.248	1.249	5.218
11 " 1933	31.590	—	144.248	1.249	5.724
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
16 Spt. '33 ²⁾	138.600		195.030	26.150	50.128
9 " '33 ²⁾	140.100		198.420	27.420	49.764
19 Aug. 1933	99.924	40.347	196.056	30.989	49.453
12 " 1933	99.924	40.801	200.807	26.569	49.775
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Disconto's	Beteeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
16 Spt. '33 ²⁾	570	80.920	13.520	63	
9 " '33 ²⁾	650	83.100	14.380	62	
19 Aug. 1933	491	9.506	59.934	19.652	62
12 " 1933	346	9.558	59.922	18.584	62
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluippost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.**

19 September 1933.

In den loop der week zijn verdere schattingen van de opbrengsten der tarwe-oogsten in verschillende landen bekend gemaakt. De officiële raming der Fransche regering bedraagt 42.400.000 quarters, waarbij het overschot van den vorigen oogst van 5.450.000 quarters moet worden gevoegd. Door uitvoer, denatureeren en het voorschrijven van een lager uitmalingspercentage hoopt de regering het nu aangevangen seizoen te eindigen met een overschot van 1.900.000 quarters. Particuliere ramingen van de opbrengst zijn echter grooter dan die der regering en gaan tot 45.530.000 quarters. In Engeland wordt de opbrengst van tarwe geschat op 7.280.000 quarters tegen 5.157.000 quarters in het vorige jaar, in Oostenrijk op 1.730.000 quarters tegen 1.532.000 quarters. In Hongarije is een groot exportsurplus en in Bulgarije verwacht men een 100.000 tons grootere tarwe-opbrengst dan in het vorige jaar. In Zweden schat men de opbrengst op 2.950.000 quarters tegen 2.700.000 in het vorige jaar, terwijl de nog aanwezige oude voorraden op 525.000 quarters worden geschat. De tarwe-opbrengst in Europa buiten Rusland wordt berekend 20.915.000 quarters grooter te zijn dan in het vorige jaar. Hoewel van de uitkomsten in Rusland geen gegevens bestaan, mag wel met zekerheid worden aangenomen, dat de opbrengst er grooter is dan in het vorige jaar. De officiële schatting van de opbrengst in Canada bedraagt 282.771.000 bushels tegen 428.514.000 bushels in het vorige jaar. Particuliere oogstramingen bedroegen op 1 September 258 miljoen bushels. Men is met het binnenhalen van den oogst in Canada flink gevorderd, doch in de vorige week werden die werkzaamheden door regen vertraagd, welke ook van nadeeligen invloed was op de kwaliteit. Het totaal der tarwe-opbrengsten in de geheele wereld wordt door de slechte resultaten in Noord-Amerika geschat op 545.480.000 quarters tegen 571.721.000 quarters in het vorige jaar. Bij de productie moeten echter de oude voorraden worden opgeteld, welke in Noord-Amerika aanwezig zijn en op 73.000.000 quarters worden geschat. Bovendien is in Europa nog tarwe van den vorigen oogst overgebleven. De stemming aan de tarwemarkten was in de afgelopen week niet vast, behalve in de Ver. Staten waar de prijzenloop onafhankelijk is van de wereldsituatie. Te Chicago stegen de prijzen naar aanleiding van plannen der regering om 35 miljoen bushels tarwe met een groote exportpremie naar het Verre Oosten te verkopen. Op de wereldmarkt had dit bericht een deprimeerende uitwerking. Het exporteeren van zulk een groote hoeveelheid tarwe naar China, waar de oogst reeds beter dan gemiddeld schijnt te zijn, vermindert natuurlijk den afzet daarheen van andere tarwesoorten. Chicago was ook vast op verdere verlaging van den dollarkoers en geruchten over nieuwe inflatieplannen en het slot kwam $7\frac{1}{4}$ dollarcenten hooger dan een week geleden. In Winnipeg bleven in het begin der week de prijzen op het vastgestelde minimum staan. Toen echter de minimumprijzen werden opgeheven, trad een scherpe daling in door groote likwidatie-orders. Tot de lagere prijzen ontstond meer vraag voor Manitoba-tarwe en de prijzen aan de termijnmarkt zijn in de tweede helft der week weder gestegen. Het slot was te Winnipeg $1\frac{1}{4}$ dollarcenten lager dan een week geleden. In Argentinië waren de prijs-schommelingen niet groot, het slot te Buenos Aires was 7 centavos hooger, te Rosario 5 centavos lager dan een week geleden.

De rogge-markt blijft gedrukt met dringend aanbod van Duitsch/Poolsche en Hongaarsche rogge, welke, tot vrijwel gelijke prijzen worden aangeboden. Het voor uitvoer in Hongarije beschikbare surplus wordt op 7 à 800.000 tons geschat, waarvoor koopers worden gezocht. In Nederland is door de regering opgehouden met het denatureeren van buitenlandsche rogge voor voederdoeleinden, zoodat voor alle rogge voortaan het hoogere invoerrecht moet worden betaald. Daardoor zijn disponibele gedematureerde voorraden in prijs gestegen, doch nieuwe cifzaken waren niet mogelijk.

In het begin der week was de stemming voor maïs flauw, doordat verschillende booten tegelijkertijd binnenkwamen en houders geneigd waren tot lage prijzen af te geven. De consumptie nam het aanbod grip op en spoedig bleek, dat de aangeboden hoeveelheden niet te groot waren. Een prijs herstel was daarvan het gevolg, mede in de hand gewerkt door eenige koersverbetering in Argentinië. Daarna zijn de Argentijnsche koersen weder gedaald, en was aangekomen maïs hier weder iets lager te koop. Het aanbod was echter allengs beperkt geworden, terwijl ook in deze en de volgende week slechts beperkte

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELN						VLEESCH			
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. 2)		ROGGE No. 2 Canada loco R'dam/A'dam per 100 K.G. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 K.G. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		DRUIVEN Black Ali- cante p. KG. Westland		TOMATEN A p. 100 KG Westland		BLOEM- KOOL 1e soort p. 100 st. Groot- broek 5)		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v. 3 kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	0,80	100,0	20,—	100,0	14,80	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	0,64	80,0	16,—	80,0	17,23	116,4	96,40	103,7	93,12	120,2
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	0,62	77,5	20,—	100,0	14,22	96,1	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	0,49	61,3	14,50	72,5	7,54	50,9	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	0,41	51,3	11,50	57,5	9,92	67,0	61,—	65,6	37,50	48,4
Jan. 1931	6,52	37,9	4,—	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	—	—	—	—	—	—	96,—	103,2	56,—	72,3
Febr. "	5,77	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	—	—	—	—	—	—	91,—	97,8	50,—	64,5
Maart "	5,62	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	—	—	—	—	—	—	90,—	96,8	47,—	65,8
April "	5,90	34,3	4,42	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	—	—	—	—	—	—	97,—	104,3	51,—	60,6
Mei "	6,15	35,8	4,97	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	—	—	—	—	—	—	98,—	105,4	45,—	58,1
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	—	—	—	—	—	—	101,—	108,6	41,—	52,9
Juli "	5,42	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	—	—	23,—	115,0	—	—	95,—	102,2	49,—	63,2
Aug. "	4,97	28,9	4,02	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	0,65	81,3	8,50	42,5	—	—	94,—	101,1	54,—	69,7
Sept. "	4,77	27,8	4,27	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	0,48	60,0	9,—	45,0	12,21	82,5	84,—	90,3	50,—	64,5
Oct. "	5,—	29,1	4,47	34,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	0,34	42,5	17,50	87,5	4,38	29,6	75,—	80,6	49,—	63,2
Nov. "	5,82	33,9	5,47	41,9	81,00	35,0	114,50	48,5	169,75	36,7	—	—	—	—	6,04	40,8	72,—	77,4	48,—	61,9
Dec. "	4,92	28,6	4,95	37,9	69,25	29,9	111,25	47,1	145,75	31,5	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3	43,—	55,5
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3	40,—	51,6
Febr. "	5,30	30,8	5,07	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	—	—	—	—	—	—	68,—	73,1	34,—	43,9
Maart "	5,52	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	32,—	41,3
April "	5,65	32,7	6,22	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	28,—	36,1
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	26,—	33,5
Juni "	5,22	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0	34,—	43,9
Juli "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	15,50	77,5	—	—	64,—	68,8	35,50	45,8
Aug. "	5,20	30,2	4,07	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	0,56	70,0	8,—	40,0	—	—	62,—	66,7	40,50	52,2
Sept. "	5,47	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	0,37	46,3	5,50	27,5	9,78	66,1	55,—	59,1	42,50	54,8
Oct. "	5,25	30,5	3,92	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	0,30	37,5	17,—	85,0	—	—	51,—	54,8	44,—	56,8
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	—	—	—	—	10,18	68,8	53,—	57,0	46,—	59,3
Dec. "	4,72	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	53,—	57,0	46,—	59,3
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	45,—	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0	46,—	59,3
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
Mei "	5,40	31,4	3,77	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,2
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,9
Juli "	5,82	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	13,55	67,8	—	—	49,25	53,0	48,50	62,6
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	0,41	51,3	8,—	40,0	—	—	49,—	52,7	49,25	63,5
11 Sept. "	5,10	29,7	3,50	26,8	61,00	26,3	64,00	27,1	167,50	36,2	0,32	40,0	2,64	13,2	9,—	60,8	50,—	53,8	50,—	64,5
14 " "	4,90	28,5	3,50	26,8	59,00	25,5	62,50	26,5	160,00	34,6	0,25	31,3	2,40	12,0	10,92	73,8	51,—	54,8	53,50	69,0
18 " "	5,10	29,7	3,50	26,8	62,00	26,8	65,50	27,8	156,00	33,7	—	—	—	—	—	—	50,—	53,8	55,50	71,6

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische. 3) Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 Langendijk. 4) 1 Sept. 5) 8 Sept. 6) 16 Sept. 7) 14 Sept.

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tjm 33,90 Bé s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ⁶⁾ §cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 KG. netto				
	f.	%	§	%	§cts.	%	§ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	f.	%	f.	%			
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
Jan. 1931	10,30	95,4	0,85	50,6	6,08	40,9	10,30	44,3	8,31	28,4	3,09	33,1	21,25	38,6	12,00	40,7	24,63	71,0	10,11	84,3
Febr. "	10,30	95,4	0,85	50,6	6,14	41,3	10,95	47,1	9,58	32,7	3,55	38,0	21,75	39,5	12,00	40,7	22,50	64,8	10,21	85,1
Maart "	10,30	95,4	0,66	39,3	6,07	40,9	10,90	46,9	9,70	33,1	3,56	38,1	25,25	45,9	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
April "	10,15	94,0	0,53	31,5	5,66	38,1	10,25	44,1	8,68	29,7	3,31	35,4	24,50	44,5	14,50	49,2	22,25	64,1	10,21	85,1
Mei "	10,00	92,6	0,53	31,5	5,37	36,2	9,40	40,4	8,18	27,9	3,01	32,2	23,50	42,7	13,00	44,1	21,75	62,7	10,21	85,1
Juni "	10,00	92,6	0,34	20,5	4,24	28,5	9,10	39,1	7,54	25,8	3,01	32,2	22,00	40,0	12,50	42,4	19,13	55,1	10,21	85,1
Juli "	10,00	92,6	0,24	14,3	3,40	22,9	9,25													

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	ZUIVEL EN EIERN								METALEN															
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesh. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2.31	100.0	—	—	56.—	100.0	9.18	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.-	36.3/6	100.-	85/6	100.-	32 1/2	100.0
1926	1.98	85.7	—	—	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/-	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/2	89.3
1927	2.03	87.9	—	—	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	93.5	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	83.3
1928	2.11	91.3	—	—	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 1/2	81.1
1929	2.05	88.7	—	—	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	66.8/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	24 1/2	76.2	
1930	1.66	71.9	—	—	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 1/2	55.4
1931	1.34	58.0	—	—	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 3/4	41.6
1932	0.94	40.7	—	—	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/6	27.1	118/-	138.0	12 1/2	40.1
Jan. '31	1.61	69.7	—	—	32.25	57.6	6.63	72.2	45.7/6	73.1	14.-/6	38.5	116.8/-	44.4	60/6	82.9	51/6	76.9	12.18/6	35.7	85/-	99.5	13 3/4	43.2
Febr.	1.66	71.9	—	—	33.80	60.4	6.21	67.6	45.1/6	72.6	13.5/6	36.4	117.-/6	44.7	58/6	80.3	50/7	75.5	12.10/6	34.6	85/-	99.5	13 1/2	38.9
Mrt.	1.47	63.6	—	—	35.00	62.5	4.94	53.8	45.1/6	72.6	13.3/6	36.2	122.1/-	46.6	58/6	80.3	48/10	72.9	12.8/6	34.3	85/-	99.5	13 1/2	41.8
Apr.	1.35	58.4	—	—	31.60	56.4	4.20	45.8	42.15/6	68.9	12.10/6	34.3	113.4/-	43.2	58/6	80.3	49/6	73.9	11.12/-	32.1	85/-	99.5	13 1/2	40.9
Mei	1.26	54.5	—	—	30.85	55.1	4.07	44.4	39.6/6	63.4	11.10/6	31.6	104.17/-	40.0	58/6	80.3	48/-	71.6	10.13/6	29.5	85/-	99.5	12 1/2	40.3
Juni	1.29	55.8	—	—	33.50	59.8	4.40	46.8	36.6/6	58.5	11.11/6	31.8	106.2/6	40.5	58/6	80.3	47/1	70.3	11.10/6	31.8	85/-	99.5	12 1/2	40.1
Juli	1.32	57.1	—	—	37.75	67.4	4.40	47.9	34.14/-	55.9	12.15/6	35.1	112.5/6	42.9	58/6	80.3	48/9	72.8	12.11/-	34.7	85/-	99.5	13 1/4	41.2
Aug.	1.30	56.3	—	—	36.00	64.3	4.98	54.2	32.15/-	52.8	11.19/6	32.9	114.19/6	43.9	58/6	80.3	47/9	71.3	11.14/6	32.4	85/-	99.5	12 1/2	39.9
Sept.	1.27	55.0	—	—	32.25	57.6	5.77	62.9	30.3/6	48.6	11.4/-	31.1	111.16/-	42.7	55/6	76.0	46/7	69.5	10.19/-	30.3	91/3	106.8	13 1/2	41.4
Oct.	1.24	53.7	—	—	26.25	46.9	6.77	68.4	28.2/6	45.3	10.9/6	28.8	101.1/6	38.6	46/-	63.0	44/8	66.7	10.7/6	28.7	100/3	124.3	13 1/2	43.0
Nov.	1.17	50.6	—	—	24.75	44.2	7.07	77.0	27.19/6	45.1	11.5/-	30.9	102.-/-	39.0	44/6	61.0	43/6	64.9	10.15/6	29.6	110/9	129.5	14 1/4	45.1
Dec.	1.18	51.1	—	—	21.40	38.2	5.32	58.0	27.6/6	44.2	10.16/-	29.6	98.17/6	37.8	41/6	56.8	43/3	64.6	10.2/6	28.0	122/6	143.3	14 1/2	44.6
Jan. '32	1.16	50.2	—	—	25.75	46.0	4.71	51.3	27.14/6	44.7	10.14/-	29.4	98.18/-	37.8	41/6	56.8	42/-	62.7	10.6/6	28.2	120/3	140.7	13 3/4	43.2
Febr.	1.34	58.0	—	—	27.75	49.6	3.79	41.3	26.4/-	42.2	10.5/-	28.1	99.2/6	37.9	41/6	56.8	40/-	59.7	10.-/-	27.6	119/6	139.9	14	43.6
Mrt.	0.98	42.4	—	—	23.65	42.2	3.42	37.3	24.18/-	40.1	9.9/-	25.9	96.6/-	36.8	44/-	60.3	40/-	59.7	9.11/-	26.4	114/-	133.5	13 3/4	42.8
Apr.	0.99	42.9	—	—	19.60	35.0	2.77	30.2	23.8/-	37.7	8.16/6	24.2	84.15/6	32.4	45/-	61.6	37/6	56.0	9.2/-	25.2	110/3	129.0	13 1/2	40.9
Mei	0.82	35.5	—	—	19.65	35.1	2.88	31.4	21.6/-	34.3	8.-/6	22.0	89.13/6	34.2	44/-	60.3	37/6	56.0	9.9/-	26.1	112/9	132.0	12 1/2	39.3
Juni	1.11	48.1	—	—	24.25	43.3	3.08	33.5	20.12/6	33.2	7.5/-	19.9	84.9/-	32.3	44/-	60.3	37/6	56.0	8.13/-	23.9	113/6	132.7	12 1/2	39.3
Juli	0.96	41.6	0.45	—	19.55	34.9	3.12	34.0	19.2/6	30.8	7.3/6	19.7	90.17/6	34.7	42/6	58.2	37/-	55.2	8.6/6	23.0	116/-	135.7	12 1/2	38.5
Aug.	0.76	32.9	0.58	—	17.90	32.0	3.72	40.6	22.4/6	35.8	7.17/6	21.6	101.-/-	38.6	42/-	57.5	36/6	54.5	9.13/6	26.7	118/6	138.6	12 1/2	39.9
Sept.	0.84	36.4	0.65	—	19.70	35.2	4.64	50.5	25.8/-	40.9	9.10/6	26.1	109.9/6	41.8	42/-	57.5	35/-	52.2	11.2/-	30.7	118/9	138.8	13	40.5
Oct.	0.82	35.5	0.73	—	25.50	45.5	5.73	62.4	22.5/6	35.9	8.7/-	22.9	105.13/6	40.4	41/-	56.2	34/6	51.5	10.8/6	28.8	121/6	142.1	12 1/2	38.9
Nov.	0.81	35.1	0.78	—	26.50	47.3	6.65	72.4	21.19/-	35.4	8.4/6	22.6	104.7/6	39.9	40/-	54.8	34/6	51.5	10.8/-	28.7	125/9	147.2	12 1/2	38.3
Dec.	0.73	31.6	0.85	—	22.55	40.3	5.12	55.7	19.12/6	31.6	7.9/6	20.5	100.10/6	38.4	39/-	53.4	34/6	51.5	10.7/-	28.6	125/9	147.2	11 1/2	35.8
Jan. '33	0.73	31.6	0.89	—	21.75	38.8	4.27	46.7	19.17/-	32.0	7.8/-	20.3	100.1/6	38.1	40/6	55.5	34/6	51.5	9.19/-	27.5	122/8	143.5	11 1/2	36.4
Febr.	0.65	28.1	0.91	—	20.60	36.8	4.35	47.4	17.3/-	32.5	7.7/-	20.2	104.7/6	39.9	43/-	58.9	34/-	50.7	9.15/-	27.0	120/5	140.8	11 1/2	37.2
Mrt.	0.53	22.9	0.99	—	19.40	34.6	2.80	30.5	20.-/6	32.3	7.10/-	20.6	104.18/3	40.1	43/-	58.9	34/7	51.6	10.7/-	28.6	120/5	140.8	12 1/2	38.7
Apr.	0.54	23.4	1.-	—	18.55	33.1	2.07	22.6	20.11/6	33.1	7.12/6	20.9	109.17/-	42.0	43/-	58.9	35/6	53.0	10.8/6	28.8	120/1	140.4	12 1/2	39.9
Mei	0.52	22.5	1.-	—	21.80	38.9	2.49	27.1	23.6/6	37.8	8.6/-	22.9	128.17/6	49.2	41/6	56.8	36/6	54.5	10.13/-	29.4	123/6	144.4	13 1/4	41.2
Juni	0.52	22.5	1.-	—	23.50	42.0	2.50	27.2	25.7/-	40.8	9.4/-	25.3	151.10/6	57.9	42/-	57.5	37/-	55.2	11.12/6	32.1	123 1/2	143.0	13 1/4	41.2
Juli	0.55	23.8	1.-	—	18.50	33.0	2.60	28.3	25.16/-	41.6	9.2/-	25.0	148.1/6	56.5	41/6	56.8	35/-	52.2	12.1/-	33.3	123 1/2	144.9	12 1/2	38.7
Aug.	0.63	27.3	1.-	—	18.90	33.8	3.57	38.9	24.5/-	39.1	8.4/6	22.6	145.3/-	55.5	41/-	56.2	35/-	52.2	11.7/-	31.4	125/10	147.2	12 1/2	37.4
4 Sept.	0.63 ²⁾	27.3	1.-	—	19.50 ³⁾	34.8	4.05	44.1	23.6/6	37.6	8.1/-	22.1	142.7/-	54.4	39/6	54.1	35/-	52.2	11.-/-	30.4	131/-	153.2	11 1/2	36.8
11	0.63 ²⁾	27.3	1.-	—	17.50 ³⁾	31.2	3.85	41.9	23.5/6	37.5	7.15/-	21.3	141.13/-	54.1	40/-	54.8	35/-	52.2	11.1/-	30.5	128/9	150.8	12 1/2	37.5
18	0.68 ²⁾	29.4	0.90	—	—	—	3.85	41.9	22.19/-	37.0	7.15/-	21.3	141.9/-	54.0	39/6	54.1	34/-	50.7	11.-/-	30.4	131/9	154.1	12	37.4

1) 6 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 2) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche 4/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. Van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli 1933 62/63 K.G. Zuid-Russische. 3) De jaren 1928 en 1929 Broek op

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN											
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		S T E E N E N binnenmuur per 1000 stuks		buitenmuur per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland											

aanvoeren worden verwacht, en gisteren trad opnieuw een prijsverbetering in. Voor maïs op aflading was zulks nauwelijks het geval, zoowel Plata- als Donau-maïs ter verlading in de volgende maanden waren tot weinig schommelende prijzen te koop. Het slot der termijnmarkt te Buenos Aires was 3 centavos lager, te Rosario 5 centavos lager dan een week geleden.

Handelaren in gerst werden eerst verrast door de mededeeling, dat alle in te voeren voergerst voortaan moet worden gedenatureerd en later door het bericht, dat de invoer van alle Russische graan verboden zou zijn, welk verbod echter later bleek niet te gelden voor Nederlandsche houders van Russisch graan. De stemming voor Donaugerst, welke gedurende de geheele week flauw was geweest en tot lagere prijzen was verkocht, verbeterde, door de als invoerverbod opgevatte regeeringsmaatregelen voor Russisch graan, en de prijzen voor Donaugerst stegen gisteren eenigszins. Het aanbod van Argentijnsche gerst is den laatsten tijd sterk verminderd. Na inwerking treding der verordening, dat voergerst gedenatureerd moet worden, bestond vraag voor disponibele niet-gedenatureerde zware gerst tot hooger prijzen.

SUIKER.

Na de nogal vaste stemming der vorige weken, trad deze week op de verschillende suikermarkten eene reactie in, welke veroorzaakt werd door de onzekerheid omtrent Cuba en den eersten flinken neerslag in vele bietenlanden.

In Amerika kon tengevolge van uiterste terughoudendheid van koopers slechts weinig ruwsuiker geplaatst worden. Ook op de New-Yorksche termijnmarkt was de stemming lusteloos. De noteringen brokkelden langzaam af, om echter na het midden van de week wat aan te trekken, hoofdzakelijk door winstnemingen. Het slot luidde als volgt: Sept. 1.54, Oct. 1.54, Dec. 1.58, Jan. 1.60 en Mrt. 1.66, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.60 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 44.000 tons, de versmeltingen 45.000 tons tegen 53.600 tons verleden jaar en de voorraden 286.000 tons tegen 238.000 tons.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt (in tons):

	1933	1932	1931
Productie (Raming)	1.994.528	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	9.378	12.200	17.189
Totaal sedert 1/1	941.065	1.429.019	1.767.905
Verscheppingen	28.249	62.716	57.923
Voorraad	666.322	858.803	1.141.109

Volgens F. O. Licht blijft men uit de meeste bietproduceerende landen klachten hooren over den te velde staanden oogst. De bijna overal gevallen neerslag heeft nog weinig invloed op de bieten kunnen uitvoeren en verdere regens zijn zeer gewenscht.

In Engeland was de belangstelling voor ruwe suiker eveneens geluwd, zoodat de handel tot kleinere partijen beperkt bleef. De loop der noteringen op de Londensche termijnmarkt was ongeveer parallel met dien te New-York. De slotnoteringen waren Dec. Sh. 5/5, Mrt. Sh. 5/7½, Mei Sh. 5/9½ en Aug. Sh. 6/1.

Hieronder volgen de gegevens van de U.K. Board of Trade Statistiek over Augustus (in tons):

	Augustus		Oct./Aug.	
	1933	1932	1932/33	1931/32
Import Bietsuiker	630	3.276	32.239	109.520
„ Rietsuiker	199.437	199.332	2.020.050	1.894.160
Totaal	200.067	202.608	2.052.289	2.003.680
Vrijgemaakt voor				
Consumptie	194.916	200.386	1.886.676	1.917.238
Export Geraffineerd	32.989	38.771	303.575	230.690

Op Java verkocht de N.I.V.A.S. deze week ca. 25.000 tons Superieur en ca. 11.000 tons bruine suiker.

Hier te lande was de markt uiterst lusteloos. De Amsterdamsche termijnnoteringen waren aan het slot $f \frac{1}{2}$ lager dan bij opening en luiden: Sept. $f 5$ —, Dec. $f 5 \frac{1}{2}$, Mrt. $f 5 \frac{1}{2}$ en Mei $f 5 \frac{1}{2}$, alles geboden.

KOFFIE.

Van de markt valt op het oogenblik niets anders te vermelden dan dat door de daling van den dollarkoers de kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië, in Nederlandsch geld omgerekend, wederom belangrijk lager uitkomen dan een week geleden.

Uit de heden bekend gemaakte statistiek van Brazilië is gebleken, dat in de vorige week van Santos naar Europa verscheept zijn 54.000 balen tegen 55.000 balen in de week daarvoor en naar de Vereenigde Staten 142.000 balen tegen 104.000 balen. Verscheept werden van Rio naar Europa 36.000 balen tegen 26.000 balen en naar de Vereenigde Staten 14.000 balen tegen 21.000 balen. Als verkocht door Santos worden opgegeven naar Europa 87.000 balen tegen 59.000 balen en naar de Vereenigde Staten 125.000 balen tegen 86.000 balen.

Als vernietigd in de vorige week worden slechts opgegeven 23.000 balen te Santos.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië zijn op het oogenblik, onder aftrek van het op ca. 15 dollarcenten geschatte voordeel van de bijlevering der bekende bonus van 10 %, voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheeping ongeveer \$ 9.65 à 9.90 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.85 à 10.10, terwijl zij voor Rio type New-York 7, met beschrijving, prompte verscheeping, bedragen \$ 8.25 à 8.35. Bij den dollarkoers van heden staan deze aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in gouddollars:

Santos Superior	— \$ 6.35 à 6.55
„ Prime	— „ 6.50 à 6.65.
Rio 7	— „ 5.40 à 5.45

wat, in vergelijking met een week geleden, 0.40 à 0.55 gouddollar per cwt. lager is.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn gelijk aan die van een week geleden en aan te nemen op: Palembang Robusta, September/October verscheeping, 12 ct.; Benkoelen Robusta, September/October verscheeping, 12½ ct.; Mandheling Robusta, September/October verscheeping, 13½ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, September/October verscheeping, 16½ ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt zijn de noteringen nog ½ ct. per ½ K.G. gedaald. Zij bedragen thans voor alle maanden 11½ ct. per ½ K.G.

De vrees voor een door de Regeering in te stellen invoerrecht op koffie, waarover in den laatsten tijd druk wordt gesproken, was aanleiding tot vrij belangrijke omzettingen in loco. Verschillende houders echter trokken hun aanbiedingen terug en andere verhoogden hun vraagprijzen. De officieele loco-noteringen werden Donderdag l.l. alhier verlaagd voor Superior Santos van 20½ op 20 ct. en voor Robusta van 20 op 19½ ct., alles per ½ K.G.

De slotnoteringen te New-York waren:

	Gemengd contract				Santos contract			
	(basis Rio No. 7)				(basis Santos No. 4)			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
18 September	\$ 6.—	6.22	6.35	6.45	8.50	8.71	8.82	8.90
11 September	„ 5.65	5.94	6.05	6.13	8.16	8.36	8.45	8.55
1 September	„ 5.69	5.97	6.13	6.22	8.14	8.42	8.55	8.65
28 Augustus	„ 5.49	5.77	5.94	6.04	7.89	8.17	8.35	8.45

Rotterdam, 18 September 1933.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10/16 Sept. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	10/16 Sept. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	46.400	1.038.165	991.847	—	20.381	7.800	1.058.546	999.647
Rogge	6.169	277.789	373.300	—	5.569	1.743	283.358	375.043
Boekweit	—	14.955	17.799	—	25	—	14.980	17.799
Maïs	22.499	792.530	992.816	—	142.881	248.772	935.411	1.241.588
Gerst	13.753	271.540	284.142	200	24.554	10.050	296.094	294.192
Haver	2.111	105.266	137.198	—	3.306	3.241	108.572	140.439
Lijnzaad	2.276	158.636	205.295	—	189.974	290.348	348.610	495.643
Lijnkoek	4.416	732.847	73.736	—	200	50	733.047	73.786
Tarwemeel	41	13.118	16.714	31	5.251	9.829	18.369	26.543
Andere meelsoorten	345	35.189	29.106	370	7.444	9.168	42.633	38.274